Täysistunto

Torstai 28.10.2021 klo 16.00—17.58

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.58.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (16.00—17.01) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.01—17.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys EU:n sosiaalisesta ilmastorahastosta (Sebastian Tynkkynen ps)
Suullinen kysymys SKT 185/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen.

Keskustelu

16.01 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suuri mediakohu pitäisi Suomessa nousta lautapelien sijaan siitä pelistä, jota täällä Euroopan mantereella todellisuudessa käydään. Tässä EU:n pyörittämässä pelissä summat ovat niin järkyttävän suuria, että leikkiseteleistä loppuisi äkkiä tila kesken, kun nollia on nollien perään.

Pelin yleisin sääntö on tullut tutuksi viimeksi elpymispaketin kohdalla: mitä huonommin hoidat talouttasi, sitä suuremman rahasäkin saat palkkioksi. Sosiaalisen ilmastorahaston seurauksena tämä sääntö on nyt saamassa uuden tarkennuksen, jonka mukaan mitä huonommin hoidat ilmastoasiasi, sitä suurempi palkinto on tiedossa. Ja Suomen rooli on jälleen toimia avokätisenä pankkiirina, joka ei kysele rahojensa perään.

Elpymispaketin sanottiin olevan kertaluonteinen, ilmastorahaston kerrotaan olevan määräaikainen. Onneksi hallituksemme ei sentään ole ikuinen. Ettekö kuitenkaan näe tätä iänikuista kaavaa, joka toistuu kerta toisensa jälkeen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.02 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen juuri ollut Saksassa eilen ja toissapäivänä, ja sielläkin media on kysynyt, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuinka kalliiksi tulee?] millä tavalla Suomi suhtautuu niihin joihinkin äänenpainoihin ja avauksiin, mitä Euroopasta on kuulunut suhteessa tähän elpymisvälineeseen siitä, olisiko tämänkaltainen mekanismi syytä toistaa. Olen hyvin suoraan siihen vastannut, että tämä ei ole missään nimessä hyväksyttävää, Suomi ei tule hyväksymään toista elpymisvälinettä, toista tämänkaltaista mekanismia. Me näemme, että se on kertaluontoinen. Se on tähän kriisiin, koronakriisiin, tarkoitettu, ja sitä ei olla vielä edes toimeenpantu, joten meidän vastauksemme tähän on hyvin suora: Tämä on kertaluontoinen. Me emme hyväksy toista vastaavankaltaista välinettä.

Mitä tulee tähän sosiaaliseen ilmastorahastoon, myös tähän me olemme hallituksessa muodostaneet kantamme. Me suhtaudumme tähän erittäin kriittisesti, ja tämä kanta on myös eduskuntaan toimitettu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tynkkynen.

16.03 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU:ssa kyhättävän sosiaalisen ilmastorahaston suuruudeksi on kaavailtu 72,2 miljardia. Totuttuun tapaan Suomi on taas maksajana, ja meidän tappioksemme on tällä kertaa laskeskeltu 840 miljoonan euron pottia.

Komission esityksen mukaan päästökauppaa ollaan nyt laajentamassa tieliikenteeseen ja rakennusten lämmittämiseen. Suomalaisille nämä ovat jo entuudestaan pelottavan tuttuja säveliä poliitikkojen suusta. Polttoaineen pumppuhinnat hirvittävät jo nyt työmatkalaisia, ja taloaan lämmittävä kärvistelee talvikuukausina lämmityslaskunsa kanssa.

Ministeri Mikkonen totesi, että Suomen kanta komission ehdotukseen ei saa olla ehdoton ”ei” ja vaihtoehtoja pitää selvittää. Kun hallituksen politiikkaa seuraa, ei sille ole ennenkään ollut kynnyskysymyksenä rahan lahjoittaminen Eurooppaan, korkeammat polttoaineen hinnat tai kasvavat lämmityskulut. Oletteko valmiita sanomaan tällä kertaa jollekin näistä ”ei”? [Perussuomalaisten ryhmästä: Suora vastaus, kiitos!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.04 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä EU:n Fit for 55 -paketista elikkä ilmastolainsäädännön kokonaispaketista: Suomi on pitänyt todella tärkeänä sitä, että paketin kokonaisuudella päästään vähintään 55 prosentin päästövähennykseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entä kustannusvaikutukset?] Se on myös se tavoite, mitä Suomi puheenjohtajakaudellaan ajoi. Ja nyt me olemme muodostaneet kantoja näihin erillisiin esityksiin. Ne ovat täällä eduskunnassa myös käsiteltävinä, ja olemme tähän uuteen päästökaupan laajentamiseen suhtautuneet avoimesti.

Me olemme sosiaalirahoitukseen suhtautuneet erittäin kriittisesti. Näemme kyllä sen tarpeen, mitä tarvitaan oikeudenmukaiseen siirtymään, mutta olemme katsoneet, että olisi hyvä, että tehdään ennen kaikkea kansallisesti näitä toimia, niin kuin me olemme tehneetkin. Me olemme esimerkiksi tukeneet öljylämmityksestä pois siirtymistä niin kotitalouksille kuin myös kunnille ja seurakunnille juuri sen takia, että auttaisimme ihmisiä pois fossiilisesta energiasta, sitä kautta saisimme ilmastopäästöt [Sebastian Tynkkynen: Ei vai kyllä?] vähenemään ja toisaalta tukisimme niitä muita vaihtoehtoja. Ja tämä oikeudenmukaisuuden näkemys [Puhemies koputtaa] on vahvasti esillä meidän omassa politiikassamme. [Sebastian Tynkkynen: Ei tullut vastausta!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

16.06 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on päättänyt tehdä maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa ja että Suomi on hiilineutraali yhteiskunta 2035. Tämä siis maassa, jonka julkinen talous on rapakunnossa ja jossa ulkona on yleensä aina kylmä, välimatkat ovat valtavan pitkiä ja auto on käytännössä välttämätön, metsien määrä on kasvanut 50 prosenttia viimeisen 50 vuoden aikana ja päästöjä on jo laskettu 38 prosenttia vuoden 2003 tasosta.

Perussuomalaiset ovat esittäneet, että tätä hiilineutraalisuustavoitetta pitää maltillistaa Euroopan unionin ja oleellisten kilpailijamaidemme tasolle. Hallitus on toista mieltä, kuten myös kokoomus.

Haluaisin kysyä: Miksi Suomen pitää tehdä eniten? Miksi emme voi tehdä ilmastotoimia edes saman verran kuin oleelliset kilpailijamaamme, niin ettei suomalainen olisi aina maksaja? [Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.07 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ajanut kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa paitsi kansallisesti myös eurooppalaisella tasolla. Tämä on kysymys, jota me olemme aikaisemminkin tässä salissa useita kertoja käsitelleet. [Jani Mäkelä: Vastaa kysymykseen!] Se syy, minkä takia me ajamme kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, on tietenkin se, että se on aivan välttämätöntä, [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] jotta me voimme taata lapsillemme ja lastenlapsillemme kestävämmän tulevaisuuden. Me olemme jo myöhässä — kun me katsomme ilmastotoimia, kansainvälisesti me olemme jo myöhässä, ja meidän pitää tehdä enemmän ja nopeammin, jotta meillä on yhteisesti tulevaisuus olemassa. Mutta se toinen syy on puhtaasti taloudellinen: Kun me ajamme kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa kansainvälisesti, me samalla edesautamme lukuisten suomalaisten yritysten toimintaa, toimintaedellytyksiä ja bisnesmahdollisuuksia. Suomessa tehdään maailman parasta ilmastoteknologiaa — meillä on edelläkävijäyrityksiä vaikka kuinka paljon — ja kun me ajamme kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa kansainvälisesti, suomalaiset yritykset ja sitä kautta suomalaiset työpaikat tästä tulevat hyötymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

16.08 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kysymyshän on siitä, mikä on sen kunnianhimon hinta. Te totesitte, pääministeri, että Suomi ei tyydy eikä lähde mukaan elpymispaketteihin, mutta esimerkiksi Kauppalehden pääkirjoituksessa 25.10. on todettu, että tässä on elpymispaketin elementtejä. Silti teidän kantanne on se, että te ette sano ehdottomasti ”ei” vaan selvitätte jotain. Mitä te nyt selvitätte? Ettekö te voi yksinkertaisesti ilmoittaa, että Suomen viiden miljoonan kansa ei aio osallistua Euroopan 450 miljoonan ihmisen sosiaalitukirahastoihin tukemaan heidän elämäänsä, vaan me haluamme, että varat käytetään suomalaisten tukemiseen, heidän elämässään sähkölaskujen ja liikenteen tukemiseen? Eli kysyn: Miksi te ette sano nyt ”ei”, kun tässä on elpymispaketin elementtejä? Mitä te nyt selvitätte? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys! — Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja siellä, kuka vastaa? Ministeri Tuppurainen.

16.09 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä hallituksen kanta on tässä harvinaisen selkeä ja selkeästi ilmoitettu: se on erittäin kriittinen. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] Ja se on painava lausunto, joka on toimitettu eduskuntaan, joka tulee antamaan suuressa valiokunnassa siitä oman näkemyksensä.

Tämä ei ole myöskään elpymisväline, koska se elpymisväline oli reaktio tähän globaaliin pandemiaan. Siinä erityisessä tilanteessa oli EU-perussopimustenkin mukaan mahdollista ottaa komission laina, jolla sitten jäsenmaita tässä tilanteessa taloudellisesti autetaan. Mutta tässä olisivat kysymyksessä päästökauppatulot, kun päästökauppaa laajennetaan tieliikenteeseen ja asumiseen, niin siitä saatavilla tuloilla muodostettaisiin tällainen uusi ilmastotoimien sosiaalirahasto. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja nostetaan polttoaineen hintaa!]

Tehtäköön sekin selväksi, että Suomen hallitus ei sen tarkoitusperiä vastusta, päinvastoin — me haluamme, etteivät tavalliset ihmiset joudu kärsimään ilmastotoimista. Mutta tätä ilmastorahastoa me katsomme erittäin kriittisesti, koska näillä uusilla EU:n omilla va-

roilla piti maksaa takaisin tämä EU:n elpymisvelka, ja tästä kannasta me pidämme kiinni [Juha Mäenpää: Omilla veroilla!] ja viestimme sitä, vaikutamme ennakkoon aktiivisesti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

16.10 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tällaisissa asioissa kyllä mikään ”erittäin kriittinen” ole mikään kanta. Tuollaisessa paketissa joko ollaan mukana tai niissä sitten ei olla mukana. Eli ”erittäin kriittinen” kyllä tarkoittaa sitä, että siinä ollaan mukana ja se on hallituksen linjaus.

Suomelle on tulossa valtava lasku, ettekä te edes halua kertoa meille, miten valtavan lasku. Valtava lasku liikenteelle, valtava lasku teollisuudelle, valtava isku maamme teollisuuden ja työllisyyden kilpailukyvylle. Ennestäänkin meillä on investointilama, ennestäänkin meiltä meinaa lähteä työpaikat maasta, ja sitten te kaadatte lisää laskuja tänne. Mistä raha menee tähän päästökauppaan? Ei kai se seinästäkään tule niin kuin pankkiautomaatissa. Jostakin se raha sinne syötetään, mikä tähän sosiaalirahastoon laitetaan. Missä on meidän ennakkovaikuttamisemme EU:ssa? Missä on eduskunnan mahdollisuus vaikuttaa siihen, mikä on Suomen linja näihin asioihin Euroopassa, ennen kuin komission esitys tulee? [Välihuutoja] Miksi te piilottelette näitä asioita eduskunnalta? Miksi te sanotte, että odottakaa komission esitystä? Ei silloin enää siihen asiaan käytännössä pysty vaikuttamaan. Missä on eduskunnan mahdollisuus puuttua tähän? [Antti Lindtman: Oliko siinä kaikki?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.11 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tästä on olemassa nyt esitys, johon Suomi on muodostanut kannan, jota eduskunta parhaillaan käsittelee. Suomen hallitus on esittänyt eduskunnalle sellaisen kannan, että me emme kannata sosiaalirahastoa osana ilmastopakettia. [Antti Lindtman: Niin, tuliko selväksi? — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Näin on toimittu. Ja yritän vielä hiukan perustella, vaikka oletan, että tässä salissa aika moni jakaa tämän näkemyksen, miksi emme kannata.

Kuten ministeri Tuppurainen hyvin totesi, periaate on oikea. Ilmastonmuutoksen, sen vakavan tilanteen torjuntaan, niiden toimien laskun maksajaksi eivät voi joutua yhteiskunnan pienituloisimmat, ei meillä eikä muualla. Näin me ajattelemme. Mutta me olemme luoneet pohjoismaisen hyvinvointimallin, jonka taustalla on korkea verotus, mutta sille myös vastineeksi yhteiskunnan turvaverkko heille, jotka sitä tarvitsevat, toimeentulotukijärjestelmä kaikkein viimesijaisimpana. Se on pohjoismainen hyvinvointimalli ja sitä me haluamme puolustaa, sitä me haluamme muille EU-maille perustella, sitä me voimme jopa suositella. Se on erinomainen malli, ja siihen malliin ja sen logiikkaan ei istu ajatus siitä, että me [Puhemies koputtaa] maksaisimme muiden maiden sosiaalipolitiikkaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Ben Zyskowicz: Hyvä puhe!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elomaa.

16.12 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päästökauppa on Suomelle [Hälinää — Puhemies koputtaa] kallis pala.

Puhemies Anu Vehviläinen: Anteeksi, minä haluan tähän kohtaan nyt sanoa, että on aika häiritsevää, että täällä on koko ajan pieni meteli päällä. Kunnioitetaan aina sitä puhujaa, jolla on puheenvuoro. — Ja nyt, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Kiitoksia, puhemies! Päästökauppa on Suomelle kallis pala. Koen epäoikeudenmukaiseksi, että sosiaalirahaston varoja käytetään esimerkiksi sähköautojen lisäämiseen Puolassa, kun samanaikaisesti meillä Suomessa autoilun kustannukset ovat Euroopan kärkiluokkaa. Tarve yksityisautoilulle täällä on pitkistä välimatkoista johtuen suurempi kuin valtaosassa Euroopan maista. En pidä myöskään ajatuksesta, että eteläisemmän Euroopan lämpimämmissä maissa tehdään suomalaisen veronmaksajan piikkiin talojen energiaremontteja, kun täällä ihmisten lämmityskulut uhkaavat nousta pilviin tulevana talvena eikä EU-rahaa remppoihin ole tulossa.

Arvoisa puhemies! Kysyn asianomaiselta ministeriltä, koko hallitukselta: Kokeeko hallitus työn alla olevan sosiaalisen ilmastorahaston kohtelevan suomalaista veronmaksajaa oikeudenmukaisesti? Jos ei, niin mitä te ministerit aiotte tehdä tämän virheen torppaamiseksi? Tekojen aika on nyt, ei sitten, kun asiat on päätetty. Te vastaatte, että olette sitä vastaan. Teettekö sen varmasti? [Jukka Gustafsson: Neljä kertaa on vastattu jo!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Mikkonen.

16.14 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Mielestäni tähän kysymykseen on aika monta kertaa jo vastattu. Olemme sanoneet, että meille on tärkeää, että EU saa tuon tavoitteensa, vähintään 55 prosenttia päästövähennystä, ja me katsomme tätä pakettia kokonaisuutena. Meidän tehtävämme on varmistaa, että EU saavuttaa tuon tavoitteen. Nyt Glasgow'n ilmastokokouksen alla me tiedämme, että tämä miinus 55 prosenttiakaan ei riitä. Me tarvitsemme vielä nopeammin ja enemmän toimia.

Mutta tämä sosiaalirahasto, mistä tässä on puhuttu: me näemme tämän periaatteen tärkeänä. Meidän pitää auttaa ihmisiä tässä vihreässä siirtymässä, mutta olemme suhtautuneet tähän malliin, mikä on esitetty, erittäin kriittisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kriittisesti vai kielteisesti?] Katsomme, että meidän pitää tehdä kansallisesti näitä toimia. Edustaja Elomaa sanoi, että emme hyödynnä EU-rahaa kotimaassa lämmityspolttoaineiden hinnan alentamiseen. Itse asiassa hyödynnämme — juuri sillä, että me siitä elpymisvälineestä merkittäviä summia nyt osoitamme kotitalouksille ja kunnille öljylämmityksestä luopumiseen ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] autamme suomalaisia kotitalouksia irti fossiilisista. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

16.15 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä sosiaalista ilmastorahastoa ei pidä hyväksyä. Tämäntyyppisen toiminnan pitää kuulua kansalliseen substanssiin, ja teidän, meidän hallituksemme, pitää tehdä sellaisia ilmastoratkaisuja, että se lasku ei lankea suomalaisten kotitalouksien maksettavaksi, eikä erityisesti ainakaan pienituloisille. Kysyisin vielä tämän asian kerran ja selkeämmin: kun te nyt olette päättäneet olla kriittisiä tähän [Eduskunnasta: Erittäin kriittisiä!] — tai vastustatte — niin aikooko Suomi hakea samanmielisiä liittolaisia sieltä EU-pöydistä ja kaataa tämän ratkaisun? [Ben Zyskowicz: Hyvä! Se oli ainakin selvä kysymys, entä vastaus?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Tuppurainen.

16.16 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asia on nyt eduskunnan käsittelyssä, ja odotan, että suuri valiokunta lausuessaan tästä tulee myöskin vahvistamaan sen viestin, mikä Suomen hallituksella on, eli että me suhtaudumme tähän uuteen sosiaalirahastoon erittäin kriittisesti. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Olemme asiasta käyneet keskustelua, edustaja Orpo, paitsi niiden meidän useimmiten talouspolitiikassa samanmielisten maiden kanssa myös niiden kanssa, jotka katsovat tätä asiaa hieman erillä tavalla. Olen itse tavannut tulevan kevään puheenjohtajamaan Ranskan kollegani, eurooppaministeri Clément Beaunen, jolle olen viestittänyt nämä Suomen näkemykset etukäteen, aktiivisesti, ennakkoon vaikuttaen, jotta puheenjohtajamaa, joka neuvotteluita myöhemmin tulee johtamaan, tietää Suomen kannan hyvissä ajoin etukäteen.

Tämä on, puhemies, erittäin merkittävä periaatteellinen kysymys. Suomen hallitus ei halua, että Euroopan unionin välinein ryhdyttäisiin maksamaan kotitalouksille suoria tulotukia. Sosiaaliturva pysyköön kansallisessa päätösvallassa. Tämä on meidän linjamme. Odotan, että eduskunta vahvistaa sen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

16.17 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin se ajatus, että Suomen tai koko Euroopan pitäisi kääntyä taaksepäin ilmastotoimissa, on näivettyvän Suomen tie. [Vihreiden ryhmästä: Hyvä!] Elinkeinoelämä odottaa johdonmukaisuutta, määrätietoista, loogista ja kustannustehokasta eteenpäin menoa.

Mutta tämä sosiaalirahasto on itse asiassa väärin rakennettu. Tässähän kriteerinä olisi, että rahaa saa hiilidioksidipäästöt per henkilö mukaan. Sen takia Puola saisi yli seitsemän miljardia, Suomi vain muutaman sata miljoonaa, kun me olemme jo tehneet liikenteessä ja asumisessa päästövähennyksiä. Hyvä, että vahvistitte, että siihen haetaan liittoumaa ja kaadetaan tämä.

Kun puhutaan EU:sta ja rahavirroista, monikymmenkertaisesti isompi asia on se, mitä tapahtuu yhteisen velan säännöille. Pääministeri on väläyttänyt sitä, että EU:n velkasäännöissä tulisi investoinnit laskea ulos. Valtiovarainministeri on sen torpannut, eilen en eurooppaministeriltä saanut oikein vastausta. Pääministeri, voitteko vakuuttaa, että suomalainen tarkan markan ja vastuullisen velkapolitiikan linja ajetaan myös Euroopassa jatkossakin voimaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.18 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin eilen ja toissapäivänä Saksassa, ja siellä keskustelin istuvan liittokanslerin ja myös todennäköisen tulevan liittokanslerin kanssa myös Euroopan taloussääntöjen uudistamisesta ja kerroin, että Suomi suhtautuu tähän kysymykseen erittäin tiukasti. Me näemme, että meidän pitää olla huolissamme jäsenmaiden velkakestävyydestä ja meidän pitää pitää huolta siitä, että Euroopan yhteinen talous on mahdollisimman kestävällä pohjalla.

Komissio tulee antamaan todennäköisesti ensi vuoden puolella esityksensä siitä, millä tavalla näitä taloussääntöjä uudistettaisiin. Me vastustamme esimerkiksi perussopimusten

avaamista, me emme sellaista voi hyväksyä. Samanaikaisesti meidän on kuitenkin nähtävä myös ne tarpeet, mitä meillä on maanosana investointien suhteen. Tätä keskustelua tullaan Euroopassa hyvin laajasti käymään.

Mielestäni meidän pitää myös katsoa hieman Euroopan ulkopuolelle, mitä tällä hetkellä tapahtuu esimerkiksi Kiinassa tai Yhdysvalloissa, ja havaita se, että itse asiassa juuri näissä maissa esimerkiksi panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen, [Puhemies koputtaa] monet investoinnit ovat voimakkaassa kasvussa ja Euroopalla ei ole varaa myöskään tästä jäädä jälkeen ja menettää tätä kautta kilpailukykyään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys Euroopan unionin taloussäännöistä (Joonas Könttä kesk)

Suullinen kysymys SKT 186/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

Keskustelu

16.20 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Olen aina tiennyt, että perussuomalaiset ovat erittäin EU-kriittisiä, mutta kun sitä sanaa ei kuulemma enää saa käyttää, niin he ovatkin siis EU-kielteisiä — eivät erittäin kriittisiä vaan EU-kielteisiä. [Toimi Kankaanniemi: Riippuu asiasta!] Euroopan unionissa tarvitaan yhteisiä sääntöjä, yhteisiä pelisääntöjä, ja Suomen linja on erittäin selvä: yksinkertaistetaan sääntöjä, vahvistetaan niiden uskottavuutta ja sopimuksista pidetään kiinni. Näinhän se menee. Ei tässä ole mitään ihmeellisyyttä, onko se erittäin tiukkaa vai tiukkaa? Suomella on selkeä linja. Jokaisen jäsenvaltion... [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Kuunnelkaapa, niin voitte oppia. — Jokaisen jäsenvaltion pitää vastata itse omasta taloudestaan. Se on aivan selvä. Valtiovarainministeri Saarikko on eurooppalaisine kollegoineen esimerkillisesti edistänyt tätä Suomen pitkäaikaista linjaa. Kysyn pääministeriltä: mitä me vielä voimme tehdä ja mitä te voitte vielä tehdä, jotta tämä Suomen pitkäaikainen linja valtavirtaistuu myös Euroopan unionissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.21 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme ole tietenkään Euroopan unionissa ainoa maa, joka katsoo, että meidän jokaisen jäsenmaan talouden pitäisi olla vakaalla ja terveellä pohjalla, ja kannamme huolta velkaantumisesta, mitä jäsenmaissa on tapahtunut. Meidän pitää havaita myös se, että nämä nykyiset säännöt eivät ole olleet riittävän toimivia, koska Euroopan maat ovat myös voimakkaasti velkaantuneet, joten enemmän tarvitsee tehdä.

Me emme ole yksin tässä linjassamme. Kyllä meillä on samanmielisiä maita, joiden kanssa me yhdessä vaikutamme, joiden kanssa me haemme aktiivisesti yhteistyötä, ja esimerkiksi juuri Saksan-vierailulla keskustelin saksalaisten kollegoiden kanssa myös näiden taloussääntöjen uudistamisesta. Me haemme myös sieltä tukea omille ajatuksillemme, ku-

ten monista muistakin maista, jotka jakavat samanlaisen käsityksen eurooppalaisen talouden paremmasta tulevaisuudesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

16.22 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi todella epäreilua, jos me Suomessa pitkien välimatkojen ja kylmän ilmaston maana joutuisimme veronmaksajiemme rahoilla maksamaan vielä Etelä-Euroopan sähkö- ja energialaskut. Mutta tähän sosiaalirahastoon ilmastopaketin yhteydessä sisältyy hyvin suuri periaatteellinen kysymys, eli se, että tällähän avattaisiin EU:n toimivaltaa sosiaalipolitiikan puoleen. Ja me on nähty, että valitettavasti tämä hallitus on ollut valmis rikkomaan näitä EU:n perussopimuksia. Te olette hyväksyneet sen, että otetaan yhteistä velkaa. Te olette hyväksyneet sen, että avataan myöskin verotusoikeus EU:lle. Tässä salissa pelottaa se, että te olette valmiita EU-pöydissä myöskin avaamaan suomalaisen sosiaalipolitiikan yhteisvastuun piiriin. Sanokaa nyt, hyvä hallitus, ihan selkeästi, että onko teidän kantanne se, että ei missään tapauksessa tätä sosiaalirahastoa, vai onko se niin kuin täällä ministeri Mikkonen sanoi, että katsotaan kokonaisuutta. Kumpi on nyt teidän kantanne?

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.23 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies! Kuten täällä on useissa puheenvuoroissa kuvattu, me emme kannata tällaista sosiaalista ilmastorahastoa. Me emme kannata sitä. Me näemme, että tämä on kansallista kompetenssia. Ja me emme myöskään näe tarvetta tämänkaltaiselle välineelle, koska katsomme, että näitä kysymyksiä — oikeudenmukaista siirtymää, sitä, että pieni- ja keskituloiset eivät ilmastotoimista kärsi — pitää hoitaa kansallisella päätöksenteolla, aivan kuten Suomessa esimerkiksi on toimittu. Me tarvitsemme oikeudenmukaista siirtymää, mutta siihen kansallisia välineitä, ja tämä on meidän linjamme, jota me tietenkin edesautamme ja edistämme Euroopassa. Emmekä me ole tässä yksin. Kyllä on muitakin maita, jotka ajattelevat samalla tavalla.

Mutta korjaan vielä edustajan puheenvuoroa siinä, että suinkaan hallitus yksin ei ole esimerkiksi tätä elpymisvälinettä käsitellyt, vaan eduskunta on sen kahden kolmasosan enemmistöllä täällä hyväksynyt omien varojen päätöksen osana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

16.24 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Purra totesi, Suomen päästöt ovat huipustaan alentuneet jo melkein 40 prosenttia, ja sähkön ja lämmöntuotannon päästöt ovat huipustaan alentuneet noin 70 prosenttia. Sitä kurjistumista, jota ilmastopolitiikan vastustajat ovat jatkuvasti ennustaneet, ei kuitenkaan ole tapahtunut. Päinvastoin teollisuutemme on huomannut, että kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on kilpailukyvyn avain, kilpailukyvyn edistäjä.

Mutta kun tässä nyt hallitus on tehnyt selväksi, että me emme kannata tätä ehdotettua EU:n yhteistä ilmastotoimien sosiaalirahastoa, voisitteko selventää sitä, mitä hallitus on tekemässä kansallisesti, jotta esimerkiksi pitkiä työmatkoja ajavat tai öljylämmitystaloissa asuvat ihmiset eivät kärsisi ilmastopolitiikasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko.

16.25 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin mahdollista ja jopa todennäköistä, että ilmastonmuutoksen torjuntatyö ja talouskasvu voivat kulkea käsi kädessä, kun teemme oikeanlaisia investointeja ja varmistamme, että niitä tehdään myös yksityisellä rahalla, ja näin onneksi Suomessa tällä hetkellä monin paikoin tapahtuu.

Kysymys edustaja Hassilta oli perin ajankohtainen, koska aivan muutama tunti sitten valtiovarainministerien EU-neuvostossa hyväksyttiin Suomen kansallinen elpymis- ja palautumissuunnitelma — kutsumme sitä kestävän kasvun ohjelmaksi. Sen merkittävin taloudellinen panostus kohdistuu nimenomaan vihreään siirtymään eli taloudelliseen tukeen julkisella rahalla, sellaiseen politiikkaan, sellaisiin arkisiin asioihin, jotka vähentävät riskiä ilmastonmuutoksesta. Näitä toimia on jo ympäristöministerin mainitsema vapaaehtoinen tuki muutokseen, öljylämmityksestä irtautumiseen kotitalouksille ja myös julkiskiinteistöille ja myös vaikkapa latauspisteverkon vahvistaminen eri puolilla Suomea, [Puhemies koputtaa] mukaan lukien tietysti yritysten saamat investointien tuet vihreään siirtymään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja al-Taee.

16.26 **Hussein al-Taee sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on jonkin verran puhuttu ilmasto- ja ympäristökunnianhimosta ja myöskin energian hinnasta, ja on kauhisteltu sitä, että energia on liian kallista suomalaisille. [Leena Meri: Niinhän se onkin!] Se on kallista, ja se on vielä kalliimpaa itse asiassa eurooppalaisille.

Hyvät ministerit, hyvä hallitus, eikö pidä paikkansa, että se, että tämä hallitus on kunnianhimoisesti lähtenyt tekemään ilmastopolitiikkaa, on itse asiassa johtanut siihen, että energian hintamme ovat hieman halvempia kuin ne olisivat, jos emme olisi kunnianhimoisesti liikkeellä energiapolitiikan suhteen? [Naurua perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.27 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä oli tällä viikolla energianeuvoston ylimääräinen kokous, koska kyllä Eurooppaa puhuttaa energian hinta. Nimenomaan kaasun hinnan erittäin voimakas nousu on tehnyt sen, että se kokonaistaso nousee. Me olemme tosiaan verrattain keskiviivan alapuolella tällä hetkellä. Talvi tulee ratkaisemaan paljon.

Täällä viitattiin päästökauppaan jossain aikaisemmin: kokouksessa ei yksikään maa esittänyt puuttumista päästökauppaan — ei yksikään maa — mikä oli hyvä, koska se ylläpitää ennustettavuutta ja vakautta, ja nyt ei missään nimessä tule lähteä markkinoita sekoittamaan tällaisilla toimilla.

Eli kyllä tämä valitettavasti on sellainen, voiko sanoa, nopean talouskasvun mukana tuleva energian hinnan nousu, johon liittyy sitten tiettyjä jännitteitä kaasun osalta, ja fossiilisten osalta. Fossiilisten hinta on tällä hetkellä... [Puhemies koputtaa] Eli siinä kysyjä on täsmälleen oikeassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys yksityisen terveydenhoidon Kela-korvauksista (Terhi Koulumies kok)

Suullinen kysymys SKT 187/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Koulumies.

Keskustelu

16.28 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Suomalaiset pitävät terveydenhuollon Kela-korvauksia tärkeinä. Viime vuonna niitä sai kolmasosa suomalaisista. Yksityisellä lääkärillä eivät todellakaan käy vain suurituloiset. Jos hallitus poistaa Kela-korvaukset, yhä isompi osa lääkärikäynneistä jää julkisen puolen hoidettaviksi. Asiantuntijoiden mukaan siitä syntyy kaaos ja lisämenoja julkiselle sektorille. Kela-korvausten poisto osuu pahimmin niihin kaikkein sairaimpiin, joilla ei ole varaa lääkäriin omalla kustannuksella ilman Kela-korvausta.

Kokoomus haluaa päinvastoin, että kaikilla on mahdollisuus päästä nopeasti hoitoon tuloihin katsomatta. Siksi Kela-korvaus pitää säilyttää ja sitä pitäisi jopa korottaa. Se auttaisi keventämään julkisten terveyspalveluiden kuormitusta ja purkamaan hoitojonoja. Kysyisinkin ministeri Sarkkiselta: miksi ette kuuntele asiantuntijoita vaan haluatte ideologisista syistä leikata Kela-korvauksen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Sarkkinen.

16.29 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen työryhmä työskentelee parhaillaan, ja sille on syytä antaa työrauha. Hallitus tekee linjauksensa parlamentaarisen työn jälkeen. [Sari Sarkomaa: Ei käsittele leikkauksia!] — Työryhmä käsittelee yksityisiä hoito- ja tutkimuskorvauksia, matkakorvauksia, lääkekorvauksia sekä Kelan lääkinnällisen kuntoutuksen korvauksia.

Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun monikanavarahoitusta pohditaan. Se on ollut myös aikaisempien sote-uudistuksien yhteydessä, koska myös tämä rahoituksen integraatio on nähty tärkeäksi osaksi tätä kokonaissote-uudistusta, eli pyritään luomaan järjestelmä, joka kannustaa tuottamaan sujuvia, tehokkaita ja ihmisiä lähellä olevia palveluita ja ehkäisemään osaoptimointia.

Mutta, arvoisa puhemies, aiemmat hallitukset, missä kokoomuskin on istunut, ovat leikanneet näitä yksityisen hoidon Kela-korvauksia. [Ben Zyskowicz: Miksi niitä pitää leikata lisää?] Ne ovat enää 10—15 prosenttia, ja kaikista pienituloisimmille ihmisille se korvaustaso on sen verran matala, että se ei välttämättä enää tue sitä korvausten käyttöä. Ja näen, että kyllä tämä julkiseen hoitoon [Puhemies koputtaa] pääsyn parantaminen kaikista heikompiosaisille, mitä sote-uudistuksen yhteydessä tehdään, on erittäin [Puhemies koputtaa] tärkeä hanke.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Koulumies.

16.30 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Kiuru on perustellut Kela-korvausten poistamista sillä, että ne ovat mahdollistaneet joillekin ihmisille suoran pääsyn erikoislääkärin vastaanotolle, kun julkisen terveydenhuollon piirissä sellaista mahdollisuutta ei ole. Luulen, että kotikatsomossa on vaikea ymmärtää sellaista perustelua. Nimittäin moni käyttää yksityistä terveydenhuoltoa siksi, että julkisiin palveluihin ei pääse. Isoa osaa Kelan korvaamista lääkäripalveluista ei saa ollenkaan kuntien terveyskeskuksista, tai sinne ei saa varattua edes aikaa. Kysynkin ministeri Kiurulta: miksi haluatte romuttaa yksityistä terveydenhuoltoa Suomessa? Hallitus pidentää hoitojonoja, lisää julkisia menoja. Onko teistä oikein, että esimerkiksi eläkeläinen, joka tarvitsee silmälääkäriä, ei saisi enää Kela-korvausta? Minusta se ei olisi oikein.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.31 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajalla on jostain syystä väärä luulo siitä, kuinka nopeasti suomalaisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa tällä hetkellä toimitaan. Se, mikä on muuttunut, on se, että me olemme puuttuneet hallituksena siihen, että ihmiset eivät ole aikaisemmin päässeet hoitoon. [Ben Zyskowicz: Onneksi nyt pääsee!] Kun hallituskaudella aloitettiin, meillä noin 43 prosenttia kunnista ja kuntayhtymistä pystyi järjestämään pääsyn perustason vastaanottopalveluihin viikossa — noin 43 prosenttia. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon sisältöuudistushanke on johtanut siihen, että hoitoonpääsy on parantunut niin, että noin 64 prosenttia suomalaisista alueista pystyy jo tällä hetkellä siihen, että hoitoonpääsy näinkin paljon parantuu. Niin kuin tässä kollega, ministeri Sarkkinen totesi, ei meidän ratkaisumme ole hoitoonpääsyn parantamiseksi yksin se, että me jatkamme monikanavarahoitusta pelkästään siksi, että Kela-korvaukset ajaisivat siihen, että ihmiset pääsisivät hoitoon. Kyllä a ja o on se, että me parannamme [Puhemies koputtaa] julkisen terveydenhuollon hoitoonpääsyä sataprosenttiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

16.33 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyiset Kela-korvaukset ovat hyvin edullinen keino rahoittaa terveyspalveluita, eli käytännössä valtio kustantaa vain yhden kymmenesosan niistä kustannuksista, mitä se käynti maksaa. Se on myös mahdollisuus valita, edes pieni mahdollisuus, ja se on mahdollisuus käydä silmälääkärissä, käydä gynekologilla. Erityisesti naisille tämä on tärkeä asia. Kela-korvausten lasku nostaisi huomattavasti painetta julkiseen terveydenhuoltoon, kuten olemme aiemmin huomanneet hammashoidon Kela-korvausten alasajon yhteydessä. Paine julkisessa terveydenhuollossa on merkittävä. Kysynkin hallitukselta: aiotteko ajaa suomalaisten terveydenhuollon ja kuntoutuksen kaaokseen, jos Kela-korvausjärjestelmä ajetaan alas samaan aikaan kun Suomessa tehdään massiivista hallintouudistusta sote-uudistuksen muodossa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Sarkkinen.

16.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaus on: emme aio ajaa järjestelmää kaaokseen, vaan tavoitteena on nimen-

omaan parantaa suomalaisten hoitoon pääsyä ja hoidon tasa-arvoa riippumatta siitä, missä ihminen asuu tai kuinka paksu se tilipussi on.

Mutta, arvoisa puhemies, on syytä erottaa näiden korvausten rahoitusvastuu ja toisaalta järjestämisvastuu. Se, että pyritään yksinkertaistamaan rahoitusvastuuta, purkamaan monikanavaisuutta ja luomaan rahoituksen integraatiota, ei väistämättä myöskään johda siihen, että nämä eri korvauslajit tai nämä esimerkiksi kuntoutus- tai matkakorvaukset tai lääkekorvaukset millään tavalla heikkenevät käyttäjän, asiakkaan, suomalaisen ihmisen näkökulmasta. Mutta yhdenmukaisemman rahoitusjärjestelmän luominen kannustaa näitä hyvinvointialueita tuottamaan palveluita esimerkiksi lähempänä ihmisiä, katsomaan ihmisen hoitoa kokonaisuutena, antamaan palveluita mahdollisimman matalalla kynnyksellä — eikä siirtämään ihmistä ja kuluja valtion pussiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Risikko.

16.35 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä teillä nyt on utopistinen ajattelu siitä, mihin tämä sosiaali- ja terveydenhuolto on menossa. Jos ajatellaan sitä, että tämä lainsäädäntöuudistus, jota nyt on tehty ja jota nyt implementoidaan, toimeenpannaan tuolla, se ei tuo yhtään ainutta hoitajaa eikä yhtään ainutta lääkäriä sinne lisää vastaanottamaan niitä potilaita. Me tarvitaan nimenomaan näitä Kela-korvauksia. Kun meillä on pitkät hoitojonot silmäsairauksissa, myöskin kurkku-, nenä-, korvasairauksissa, mielenterveyspalveluissa ja ortopediassa, niin miten te aiotte hoitaa tämän, jos ette pidä näitä Kela-korvauksia mukana tässä? Sehän on erittäin järkevää. Ja mitä tulee siihen, ministeri Sarkkinen, kun sanoitte, että viime kaudella vähennettiin näitä: meillä oli tilalle tulossa valinnanvapausmalli, jolloinka saatavuus olisi lisääntynyt. Ottakaa siitä mallia. [Vasemmalta: Onneksi ei tullut! — Jussi Saramon välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.36 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä edustaja Risikko hyvin tiivisti loppuun, eli meilläkin on tulossa uusi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tilalle. [Sari Sarkomaa: Hallintomalli!] Nimenomaan vastuu siirtyy 22 uudelle toimijalle, ja tätä kautta saamme vaikuttavuutta tähän terveydenhuoltoon. Viime hallituskaudella ainoa ratkaisu oli valinnanvapausmalli. Nyt olemme saaneet tasapainotettua tämän tilanteen ja viimeinkin perustuslaillisen uudistuksen myös sosiaali- ja terveydenhuollossa läpi, ja alueilla toimeenpano käy jo rivakasti eteenpäin, ja olen iloinen, että kun olemme kiertäneet nyt kenttää näillä aluekierroksilla, niin siellä otetaan tämä työ vakavasti. Niin kuin tässä jo totesin, me emme tule ajamaan tätä siihen, että me olisimme ainoastaan sen vankeina, onko ihmisillä mahdollista omalla rahalla päästä hoitoon. Kyllä meidän lähtökohtanamme pitää olla se, että me tarkastelemme sitä, miten me voimme kokonaisvaltaisesti tukea ihmisen mahdollista pääsyä ensinnäkin hoitoon ja sitä, että hän tulee myös hoidetuksi. Ja tässä kokonaisuudessa on olennaista, että kaikki osallistuvat tässä samassa kokonaisuudessa [Puhemies koputtaa] päämäärän toteuttamiseen. Ei niin, että jokainen perkaa [Puhemies koputtaa] vain yhden pienen osan siitä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Häkkänen.

16.37 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Kela-korvausten poistossa ei ole mitään järkeä. [Jussi Saramo: Miksi te poistitte sen? — Naurua] Tässä ei ole mitään järkeä juuri sen takia, että olette tekemässä sote-uudistusta, jossa rahaa palaa enemmän hallintoon kuin varsinaisiin palveluihin. Sen takia teillä ei ole mitään mekanismia, jolla ihmisten hoitoonpääsy paranisi, ja nyt, jos Kela-korvauksia, joita käyttää kaksi miljoonaa suomalaista, lähdetään rokottamaan alaspäin, niin heidän palvelunsa heikkenevät — hoitoonpääsy heikkenee, hoitojono pitenee, ja kuten SAK ja työnantajajärjestöt yhteisessä tiedotteessa sanoivat: eriarvoisuus kasvaa, hoito heikkenee, palvelun saatavuus heikkenee.

Nyt tässä on aika laaja rintama palkansaajajärjestöjä, SAK:ta, monia muita — EK:ta, oppositiopuolueita. Ettekö te nyt usko tätä viestiä? Kysykää vaikka kansalaisilta tästä. Minkä takia te jääräpäisesti ajatte tällaista linjaa, joka heikentää käytännössä tavallisten suomalaisten [Puhemies koputtaa] palkansaajien asemaa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Sarkkinen.

16.38 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettua, parlamentaarinen ryhmä työskentelee, ja sen jälkeen hallitus tekee linjaukset.

Mutta, arvoisa puhemies, nykyisellään nämä yksityisen hoidon korvaukset ovat 10—15 prosenttia siitä lääkärilaskun kokonaissummasta, ja se kokonaissumma lääkärilaskussa, kun käy yksityisellä, voi olla aika iso, joten sen ymmärtää, että pienituloisille ihmisille se esimerkiksi kymmenen euron korvaus siinä isossa loppulaskussa ei välttämättä vielä mahdollista sitä yksityiselle sektorille menemistä, joten olennaista hoidon tasa-arvon ja pienituloisten suomalaisten hoitoonpääsyn kannalta on kyllä nähdäkseni näiden julkisten palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden ja hoitoonpääsyn nopeuttaminen, mihin hallitus pyrkii sote-uudistuksella ja hoitotakuu-uudistuksella, kuten ministeri Kiuru on kertonut.

Arvoisa puhemies! Aikaisemmin, kun kokoomuksen ollessa hallituksessa näitä korvauksia on leikattu, se asiakassiirtymä ei ole itse asiassa siinä yhteydessä ollut mitenkään merkittävä — parin prosentin luokkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tavio.

16.39 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hallituksen olisi syytä alkaa hieman kunnioittamaan työssäkäyviä ihmisiä ja heidän veronmaksuaan. Työssäkäyvien ihmisten maksamilla veroilla tämä hyvinvointivaltio ylläpidetään. Se on aika suuri osa, joka kuluu myös siihen julkiseen terveydenhuoltoon. Kun työssäkäyvä ihminen käy yksityisellä puolella, hänhän siinä tekee palveluksen julkiselle taloudelle, hänhän tukee sitä, ja tähän pitäisi kannustaa, eikä niin, että yritetään oikein saada työssäkäyvät kuormittamaan julkista terveydenhuoltoa entisestään.

Kun näihin julkisiin palveluihin ei nykyisin pääse siitä huolimatta, että ministeri Kiuru aina täällä niin vakuuttelee, vaan niihin on liian pitkät jonot, niin ihmisethän ovat alkaneet jo ottaa terveysvakuutuksia. Haluatteko, että Suomessa mennään tällaiseen vakuutusjärjestelmämalliin? Eikö, hyvä hallitus, näiden työssäkäyvien ihmisten veroille voisi antaa vähän vastinetta ja säilyttää myös ne yksityisen puolen Kela-korvaukset?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Sarkkinen.

16.41 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun viittasitte työssäkäyviin ihmisiin, niin ensinnäkin työterveyshuollon asemaan ei olla tekemässä tässä yhteydessä mitään muutoksia.

Arvoisa puhemies! Haluaisin myös todeta, että parlamentaarinen työryhmä käsittelee näiden hoito- ja tutkimuskorvausten lisäksi matkakorvauksia, kuntoutusta ja lääkekorvauksia, ja siellä on pöydällä erittäin isoja palikoita, jotka liittyvät tähän rahoitusjärjestelmän monikanavaisuuteen ja pyrkimykseen rahoituksen integraation parantamiseen, mikä oli myös edellisen hallituskauden sote-uudistuksen keskeinen tavoite. Sillä pyritään kannustamaan kokonaisvaltaiseen, kustannustehokkaaseen ja asiakaslähtöiseen ja oikea-aikaiseen palvelutuotantoon. Edelleen haluan todeta sen, että myös rahoitusvastuun siirtäminen ei välttämättä tarkoita järjestämisvastuun siirtämistä, vaan näitä voidaan myös käsitellä erikseen tässä parlamentaarisessa työssä ja hallituksen päätöksenteossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

16.42 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset maksavat vatsansa kipeiksi veroja siinä toivossa, että julkinen sektori voi tarjota heille palveluja silloin kun sen aika on.

Vuonna 2019 eniten Kela-korvauksia käytettiin lääkärinpalkkioihin, hammashoitoon, tutkimukseen ja hoitoon, eli juuri sinne, minne veronsa maksavat suomalaiset eivät pääse. Yksityissektori hoitaa suomalaisten hampaat, ottaa magneettikuvat, tekee tähystyksiä ja jopa kaihileikkaukset. Suomalaiset eivät pääse lääkärille.

Erityisesti tämä koskettaa ikäihmisiä, joille sillä hetkellä, kun sairastuu, lääkärille pääsy on erittäin tärkeää. Ikäihminen pitäisi vastaanottaa lääkärille, kuten hän olisi pyrkimässä päivystykseen. Nopea hoitoonpääsy, jotta hän kuntoutuu.

Te olette täällä kertoneet, että julkisen sektorin lääkärille pääsyä tulee nopeuttaa. Miten te ratkaisette sen yhtälön, että ihminen voi hakeutua sinne julkiselle sektorille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.43 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun me ajattelemme keskimääräistä eläkeläisen tuloa, pitää kyllä sanoa, että aika harvalla eläkeläisellä, edustaja Juvonen, on varaa käydä yksityisessä terveydenhuollossa näitä palveluita tuossa repertuaarissa käyttämässä [Arja Juvonen: Se on se viimeinen toivo!] juuri siksi, koska, kuten vastuuministeri Sarkkinen totesi, ilman sarvia ja hampaita, tämä korvaus on tänä päivänä niin pieni suhteessa siihen kokonaissummaan, että harvalla pienituloisella ihmisellä on varaa siihen. Siksi me olemme hallitusohjelmassa linjanneet, että sosiaali- ja terveydenhuollossa se, minkä pitää muuttua, on hoitoonpääsy. Ja niin kuin totesin, kaksi kolmasosaa maamme terveydenhuollon järjestäjistä pystyy jo tämän hallituskauden aikana parantamaan juoksuaan niin, että kaksi kolmasosaa nyt jo mahdollistaa sen, että seitsemässä päivässä päästään hoitoon. Loput eivät vielä. Ja jotta me voimme varmistaa sen, että näin tulee tapahtumaan koko maassa, olemme valmiita säätämään myös lainsäädännöllisen ajurin lakiin, [Puhemies koputtaa] jotta tämä sataprosenttisesti tapahtuu. Tulemme tämän esityksen laittamaan kahden viikon kuluttua lausuntokierrokselle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

16.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käydäänpä nämä olennaiset luvut vielä näistä Kela-korvauksista läpi: Kelan tilastojen mukaan keskimääräinen yksityislääkärikäynnin hinta, josta korvattiin, oli 110 euroa. Sen päälle tulee vielä toimistomaksu, ja siitä saatava korvaus oli 16 euroa. Hammashuollon keskimääräinen käyntihinta oli 160 euroa, korvaus 20 euroa.

Edellinen hallitus leikkasi 124 miljoonan hammashuollon korvaukset tasolle 48 miljoonaa, ja nykyinen hallitus ei ole koskenut niihin millään tavalla. On täysin rationaalista, että tätä 143:a miljoonaa, joka yhteensä on näissä Kela-korvauksissa, ei lopeteta vaan se siirretään hyvinvointialueille, [Sari Sarkomaa: Eihän sitä ole vielä päätetty!] missä sillä voidaan tuottaa laskennallisesti noin 3 miljoonaa yleislääkärikäyntiä terveyskeskuskäynnin hinnalla ja saadaan melkoinen tasa-arvon lisäys meidän terveydenhuoltojärjestelmään. Pitävätkö nämä laskelmat paikkansa, asianomainen ministeri?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Sarkkinen.

16.45 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En uskalla lähteä asiantuntevan edustajan laskelmia ja lukuja kyseenalaistamaan. [Petteri Orpo: Kannattaa!]

Arvoisa puhemies! Kyllä se on juuri näin, että ne korvaukset ovat menneet niin pieniksi, että ne eivät enää monille pienituloisille ihmisille käytännössä mahdollista yksityisen hoitoon pääsyä. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Kyllä meidän tehtävämme tässä salissa on varmistaa, että kaikki suomalaiset saavat hoitoa ja pääsevät lääkäriin ja tarpeellisiin tutkimuksiin silloin kun tarve on, ja sitä varten meidän on pystyttävä parantamaan meidän julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita, ja siihen sote-uudistus pyrkii. Siihen pyrkii hoitotakuu-uudistus, ja siihen pyrkii osaltaan myös monikanavarahoituksen purkamistyö.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys ruoka-apua jakavien toimijoiden rahoituksesta (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 188/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrymme yksi kysymys, yksi vastaus - periaatteella eteenpäin. — Ja edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.46 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! On jälleen se aika vuodesta, jolloin joudun kysymään kysymyksen, jota ei pitäisi täällä joutua kysymään: miksi hallitus jatkuvasti unohtaa ruoka-apua jakavat toimijat? 2019 myönnettiin tässä salissa 1,2 miljoonaa ruoka-apuun, 2020 samoin ja — koska korona aiheutti valtavaa puutetta — 2 miljoonaa lisätalousarviossa ruokajakoon. Kuitenkaan tätä kahta miljoonaa ei saatu 2020 jaettua.

Ministeri Kiuru lupasi täällä, että se jaetaan heti vuoden alussa tänä vuonna. Eilisen tiedon mukaan se raha on edelleen jakamatta. Miten tämä on mahdollista?

Sitten uudessa talousarviossa ensi vuodelle ei ole euroakaan ruoka-apua auttaville yhdistyksille. [Puhemies koputtaa] Mikä on tämä hallituksen käsittämätön sydämen kovuus, [Puhemies koputtaa] että ei edes näin pientä summaa [Puhemies: Aika!] saada hoidettua?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on käytännössä, niin kuin tässä edustaja Laukkanen totesi, 2 miljoonaa euroa jaossa ruoka-apuun. Ei pidä siis paikkaansa se, että meillä ei olisi käyttää ruoka-aputoimintaan rahoitusta. Ja mahdollisimman nopeasti tämä raha, niin kuin kaikki muukin valtionapu, voidaan jakaa. Meillä on ollut haasteita siinä: yksityiskohtiin voidaan mennä tämän keskustelun jälkeen, ja olemme tästä monta kertaa myös edustaja Laukkasen kanssa käyneet keskustelua.

Samaan aikaan, kun ruoka-apua jaetaan — ja sitä tullaan todennäköisesti jakamaan myös seuraavina vuosina — lisätalousarvio on yksi mahdollisuus. Kun tämä erä saadaan jaettua, niin seuraavia voidaan hakea lisätalousarvioissa. Ja kun tässä tilanteessa tätä kokonaisuutta katsotaan, niin meidän täytyy myös ruoka-aputoiminnan näkökulmasta miettiä, miten se kestävällä tavalla järjestetään jatkossa. Tätä myös selvitetään tämän kokonaisuuden yhteydessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys maakuntaveron säätämisestä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 189/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.48 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämä hallituksen touhu on niin sekavaa, ettei siitä kukaan ota selvää. Sote on puhdasta sosialismia, ja tämän lisäksi pääministeri oli vielä tämän sekasotkun päälle ottamassa lisää velkaa.

Mutta puhutaan nyt maakuntaverosta. Hallitusohjelmassa lukee selkeästi, että maakuntavero tulee. Valtionvarainministeri kuitenkin kertoo vastustavansa maakuntaveroa. Välillä kyllä valtiovarainministeri sanoo, että hän hyväksyy sen, jos sinne lisätään toimintoja. Miksi hallituksessa valmistellaan maakuntaveroa, jos valtiovarainministeri sitä vastustaa? Pääministeri Marin, kertokaa nyt, onko se maakuntavero tulossa vai ei.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri.

16.49 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen aikaisemminkin todennut, tätä kokonaisuutta valmistellaan valtiovarainministeriössä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Venäjän vastaisista talouspakotteista (Ano Turtiainen vkk)
Suullinen kysymys SKT 190/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.49 **Ano Turtiainen vkk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on hävinnyt jo 18 miljardia vientituloja Venäjän-pakotteiden takia. Nyt tiloja menee konkurssiin, koska vientiä ei voi tehdä, tulot ovat tippuneet, kulut kasvaneet ja EU rajoittaa jopa ulosmyytävän maidon määrää tiloilta kuluttajille. Eli suomalaista maataloutta ja maaseutua tuhotaan tämän eduskunnan ja EU:n toimesta täysillä.

Arvoisa hallitus! Paljonko suomalaisen maanviljelijän pitää vielä maksaa lisää EU:n asettamista pakotteista, vai oletteko valmis välittömästi avaamaan Venäjän-kaupan suomalaisille elintarvikkeille, jotta suomalainen maatalous voidaan pelastaa? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Skinnari.

16.50 **Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Venäjän-kauppa on ollut Suomelle tärkeää ja on edelleen tärkeää, mutta Suomi osana Euroopan unionia on sitoutunut siihen politiikkaan, jota me teemme ja joten me toimimme. On siten valitettavaa, että elintarvikeala, erityisesti viljelijät mutta myös Valio, on ajautunut tilanteeseen, mikä ei tietenkään ole ideaali, mutta samaan aikaan on löydetty uusia markkinoita, on löydetty uusia vaihtoehtoja. Tähän toki vaikuttaa sekin tosiasia, että Venäjä, niin kuin muutkin suurvallat, tekevät myös tuonnin rajoituksia monella tavalla, eli haluavat lokalisointia ja sitä kautta enemmän paikallisia investointeja. Toivottavasti näemme vielä päivän, että suomalainen elintarvikeala, suomalainen maatalous, suomalaiset viljelijät tekevät kestävää kauppaa eri puolille maailmaa, mukaan lukien Venäjä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys aseviennistä Arabiemiraatteihin (Mai Kivelä vas)
Suullinen kysymys SKT 191/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Kivelä.

Keskustelu

16.51 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Jemenin yhä käynnissä oleva sisällissota on yksi nykyajan pahimpia humanitäärisiä kriisejä. Se on johtanut miljoonien ihmisten pako-

laisuuteen ja vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Kolme vuotta sitten Suomi keskeytti uusien aselupien myöntämisen Arabiemiirikuntiin, koska se osallistui Jemenin sotatoimiin. Tämä oli hyvä päätös, jota vasemmistoliitto pitkään vaati. Nyt hallitus on ohjelmassaan sitoutunut siihen, ettei Suomi vie sotatuotteita sotaa käyviin tai ihmisoikeuksia polkeviin maihin. Silti viime vuonna myönnettiin jälleen 140 miljoonalla asevientilupia emiraatteihin. Vasemmistoliitto ainoana puolueena vastusti tätä päätöstä. Maa on tunnettu ihmisoikeusongelmistaan, emmekä voi olla varmoja, mihin asemateriaali päätyy.

Kysynkin ministeri Haavistolta: miten varmistamme, että Suomen ihmisoikeuksia puolustava linja näkyy ulkopolitiikassamme myös aselupien osalta?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Haavisto.

16.53 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä ja tärkeä kysymys. Ensinnäkin on hyvä todeta viime vuoden osalta, että meillä taisi olla pienin asevientimäärä sitten vuoden 2011 viime vuonna. Edellisistä vuosista se laski noin viidenneksen, eli tämä hallituksen hyvin tiukka ja tarkka politiikka aseviennistä tässä mielessä vaikuttaa.

Miksi asevientiä ylipäätään tehdään? Meillä täytyy olla huoltovarmuuden kannalta tiettyä omaa tuotantoa esimerkiksi ajoneuvojen osalta, ja tässä Arabiemiraatti-kaupassa oli kysymys tällaisista akselistoista ja vaihdelaatikoista sotilasajoneuvoihin, joihin muun muassa Ruotsi ja Saksa myöskin aika tiukkojen asevientikriteerien pohjalta tuottavat osia.

Itse Jemenin tilannetta olemme seuranneet erittäin tarkasti, pyrkineet vaikuttamaan myöskin Jemenin rauhantyöhön, rauhanponnisteluihin. Viimeisin vetoomus on YK:n pääsihteerin vetoomus miinanraivauksen puolesta Jemenissä, jotta siviilit eivät kärsisi vielä lisää näistä sotatapahtumista, ja teemme kaikkemme tietysti humanitäärisen tilanteen parantamiseksi siellä ja seuraamme, että Suomen tuottamia aseita ei näille konfliktialueille joudu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys valtakunnallisesta asiakas- ja potilastietojärjestelmästä (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 192/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Ollikainen.

Keskustelu

16.54 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Vi håller i Finland på att reformera social- och hälsovården för att kunna ge en jämlik och smidig service till alla i vårt land. En central funktion för att lyckas med detta är att ha ett klient- och patientdatasystem som fungerar, och så att patienten inte hamnar i kläm då informationen inte löper mellan de olika nivåerna av service.

Sote-uudistuksen valmistelu on käynnissä, ja jotta yhdenvertaiset ja sujuvat palvelut toteutetaan koko maassa, tarvitaan toimivat asiakas- ja potilastietojärjestelmät. Ei saa olla niin, että terveyskeskuksessa otettu röntgenkuva ei näy keskussairaalassa, saatikka yliopistosairaalassa.

Tämä tilanne on jo tänään monessa paikassa. Asiakas- ja potilastietojärjestelmiä kilpailutetaan parhaillaan monella paikkakunnalla Suomessa. Pienemmissä ja suuremmissa osissa hankkeita on jo keskeytetty, kun hinta on noussut liian korkeaksi. Noin vuoden päästä sote-menot rahoitetaan valtion kassasta, ja kysyn [Puhemies koputtaa] ministeri Kiurulta: Onko meidän mahdollista saada valtakunnallisesti toimiva järjestelmä? Onko oikea hetki luoda sellainen nyt?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru.

16.55 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on, ja tämä kysymys on sillä tavalla minusta hyvin aiheellinen. Olen joutunut paljon pohtimaan sitä, mitkä ovat meidän ict:n haasteet. Kyllä ne ovat ensinnäkin se, että tämä tieto tulee liikkumaan, kun uusi järjestelmä otetaan käyttöön, mutta myös tätä pitäisi kehittää. Tällä hetkellähän meillä aika kuluu siihen, että me saamme tämän tiedon liikkumaan. Kanta-järjestelmä on avain siihen, että tieto liikkuu kaikilla tämänhetkisillä toimijoilla. On niin sanotusti pakko asiakastietolain pohjalta liikuttaa tietoa liittymällä Kanta-palveluihin, ja Kanta-palveluiden kautta tämä tieto liikkuu. Mutta repaleinen kenttä käyttää hyvin monenlaisia järjestelmiä, joilla tähän isoon, voisiko sanoa, ohjausjärjestelmään liitytään, ja tässä piilee tämä vinha perä siitä, että meidän on pakko katsoa, kuinka monessa pilttuussa me toimitaan. On selvää, että yhden järjestelmän varaan ei voi heittäytyä. Riskit ovat liian suuret. [Puhemies koputtaa] Mutta on pystyttävä katsomaan järkevästi näitä tulevia investointeja ja hankkeita, [Puhemies: Aika!] ja sitä varten meillä on yli 400 miljoonaa rahaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys kaivoslain uudistamisesta (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 193/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Harjanne.

Keskustelu

16.56 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Luonto on suomalaisille tärkeä ilon ja hyvinvoinnin lähde lähiluontona, mökkimaisemana, ulkoilumaastona ja ihan arvona itsessään. Tällä hetkellä monia painaa huoli tärkeän luonnon puolesta erilaisten kaivossuunnitelmien johdosta. Kaivostoimintaan tähtääviä malminetsintälupia myönnetään kevyesti. Tämä jatkuu, ellei siihen tartuta kaivoslakityöryhmän lakiluonnosta tiukemmin. Hallitusohjelmassa on linjattu, että kaivoslainsäädännön uudistamisen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason ja ihmisten vaikutusmahdollisuuksien parantaminen. Eduskunta edellyt-

ti asumisen, arvokkaan luonnon ja muiden elinkeinojen suojelua ja asiallisia korvauksia haitan kärsijöille. Suomen ympäristökeskuksen Syken syyskuussa valmistuneessa arvioinnissa todettiin, että kaivoslakiluonnoksen ei voida nähdä juuri parantavan ympäristönsuojelun tasoa voimassa olevaan kaivoslakiin verrattuna. Kysyn ministeri Lintilältä: miten kaivoslain uudistuksessa ollaan parantamassa ympäristönsuojelun tasoa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

16.57 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin onnittelut kysyjälle merkittävästä valinnasta uusiin tehtäviin. — Tuo lainaus hallitusohjelmasta jäi nyt vähän vajaaksi. Siinä hallitusohjelmassa lukee myös ”ja kaivostoiminnan turvaaminen myös jatkossa”. Eli ei sitä kaikkea aina muista, ja ymmärrän sen kyllä.

Lain sisällöstähän käydään tällä hetkellä neuvotteluja, ja tässä luonnosvaiheessa on parannuksia ympäristöpuolelle olemassa. Niin kuin Syke sanoo, siinä on lieviä parannuksia — siinä määrin kuin elinkeinolaissa voi olla. [Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!] Eli tässähän tulee se ongelmatiikka: Ei kaivoslaki ole kaiken kattava, vaan niitä ympäristöllisiä asioita on sitten vesiensuojelulaissa, luonnonsuojelulaissa, ympäristönsuojelulaissa. Jos kaikki nämä laitettaisiin kaivoslakiin, niin luulen, että toimivaltarajaukset olisivat sellainen ensimmäinen iso haaste, joka rupeaisi olemaan vastassa. Eli eiköhän me jatketa tätä neuvottelua tältä pohjalta, [Puhemies koputtaa] niin että saataisiin lausuntokierrokselle laki.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.10. Suullinen kysymys yritysten kasvun varmistamisesta (Seppo Eskelinen sd)

Suullinen kysymys SKT 194/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Eskelinen.

Keskustelu

16.59 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Suomen talous on vahvistunut tänä vuonna yllättävänkin ripeästi hallituksen harjoittaman elvyttävän finanssipolitiikan ja yritysten tukemisen ansiosta. Kasvun myötä lähes kaikki alat olisivat valmiita palkkaamaan uutta työvoimaa, jos sitä olisi saatavilla. Perinteisten työvoimapula-alojen eli sosiaali- ja terveyspalvelujen lisäksi puutetta työvoimasta on alkanut valua lähes alalle kuin alalle. Työllisyys on kehittynyt vahvasti, ja hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta on varsin lähellä toteutua. Nyt kasvun esteeksi onkin muodostumassa osaavan työvoiman saatavuus ja rekrytointien vaikeus. Keskuskauppakamarin syyskuun kyselyssä kolme neljästä yrityksestä vastasi kokevansa työvoimapulaa, ja monelle se on kasvun esteenä tällä hetkellä. Kysynkin ministeri Lintilältä: mitä hallitus aikoo tehdä yritysten edelleen hyvien kasvunäkymien varmistamiseksi?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Lintilä.

17.00 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyjä on täsmälleen oikeassa. Kyllä suomalaisten yrityksien kasvun pullonkaula on tällä hetkellä työvoiman saanti, ja se tilanne pahenee koko ajan. Eli kyllä meidän pitää saada tämä kohtaanto-ongelma ratkaistua niin paljon kuin mahdollista, sen lisäksi me tarvitsemme ulkomaista työvoimaakin. Se ei ole mielipidekysymys, se on kylmä fakta matemaattisesti jo. Ja mitä muuta me tarvitaan yritysten kannalta: ennakoitavuutta, sääntelyn ennakoitavuutta — me emme saa säädellä itseämme pois kilpailijamaihin verrattuna — luvituksen joustavuutta. Nämä ovat niitä asioita, joita tällä hetkellä yritykset odottavat. Yrityksille aina tärkeintä on se ennustettavuus, että he ovat varmassa investointiympäristössä, ja tässä meillä on varmasti kyllä parantamisen varaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 99/2021 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 14/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asian käsittely keskeytettiin eilen 27.10.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Juha Mäenpää Toimi Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että asia pannaan pöydälle tiistaina 9.11.2021 pidettävään täysistuntoon.

Lisäksi keskustelussa on Joonas Könttä Hannu Hoskosen kannattamana ehdottanut, että asia pannaan pöydälle tänään torstaina pidettävään 2. istuntoon.

Selonteko hyväksyttiin.

Joonas Köntän ehdotus ”jaa”, Juha Mäenpään ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 26, tyhjiä 1; poissa 59 (äänestys 1).

Asia pantiin pöydälle seuraavaan, tänään 28.10.2021 pidettävään täysistuntoon.

4. Keskustelualoite Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä

Keskustelualoite KA 3/2021 vp

Keskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä. Ajankohtaiskeskustelun avaa keskustelualoitteen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Erkki Tuomioja 5 minuutin puheenvuorollaan. Seu-

raavan puheenvuoron käyttää Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist, myös 5 minuuttia. Ja tämän jälkeen rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Ranne, myös 5 minuuttia. Tämän jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja, mikäli niihin ilmenee tarvetta. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa 1 tunti. — Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 **Erkki Tuomioja sd** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Kansanedustajina saamme usein [Puhemies koputtaa] huolestuneita yhteydenottoja ihmisiltä, jotka joutuvat edelleen kohtaamaan arkea, työtä tai opintoja haittaavia rajaesteitä, erityisesti asuessaan toisessa Pohjoismaassa. Vapaa liikkuvuus Pohjolassa, yhteiset työmarkkinat sekä mahdollisuus opiskella ja asua kaikissa Pohjoismaissa ovat etuja, jotka on saavutettu ensimmäisenä juuri Pohjolassa ja vasta myöhemmin muualla Euroopassa. Se on tapahtunut pitkän työn tuloksena, ja tätä tulee vaalia jatkossakin.

Koronan aiheuttama kriisitilanne on merkinnyt takaiskua vapaalle liikkuvuudelle kaikkialla maailmassa, mutta aivan erityisesti Pohjolan ja sen raja-alueiden asukkaille. Pohjoismaiden neuvosto on käsitellyt pandemian aikaisia häiriöitä laajasti, ja vastaus on yksiselitteinen: Meidän on tästä otettava opiksi. On valmiutta kriisiajan yhteistyöhön, ja yhteistyön koordinointia poikkeuksellisina aikoina on parannettava. Tästä teemasta Pohjoismaiden neuvosto tulee käymään keskustelua ensi viikolla Kööpenhaminan-istunnossa, jossa se on yksi pääasia.

Rajaesteet hankaloittavat vapaata liikkuvuutta, ja nämä ilmenevät useimmiten verotukseen, sosiaalietuuksiin, sosiaali- ja terveyspalveluihin, työelämän rajoituksiin ja esimerkiksi ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnustamiseen liittyvinä rajaesteinä. Näiden esteiden poistaminen on pitkään ollut Pohjoismaiden neuvoston ja Suomen valtuuskunnan asialistalla, ja sen eteen tehdään jatkuvasti paljon työtä. Se ei ole Sisyfoksen työtä — kyllä koko ajan tapahtuu edistystä, mutta se on sikäli päättymätöntä, että monesti uusi lainsäädäntö ja EU-direktiivien toimeenpano saattaa tarkoittamattaan synnyttää myöskin uusia rajaesteitä, ja tähän on tehokkaasti puututtava.

Näiden rajaesteiden poistaminen on myös neuvoston valiokuntien läpileikkaavana tavoitteena. Päämääränä on toisaalta poistaa olemassa olevia rajaesteitä ja toisaalta estää maiden kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien uusien esteiden syntyminen.

Herra puhemies! Pohjoismailla on pitkään ollut yhteiset työmarkkinat. Maiden elinkeinoelämä on yhdentynyt entisestään, ja sen ansiosta olemme pystyneet mukautumaan suhdannevaihteluihin helpommin ja kehittymään paremmin. Erityistä huomiota tuleekin kiinnittää työvoiman liikkumiseen ja etenkin juuri Pohjoismaiden raja-alueilla.

Elinkeinoelämän tulee voida toimia mahdollisimman esteettömästi kaikkialla Pohjolassa, ja siksi tavoitteenamme tulee olla tunnistaa ja pyrkiä poistamaan elinkeinoelämän rajaesteitä ja tukea ja kannustaa pohjoismaisia yrityksiä, jotka haluavat laajentaa toimintaansa toisiin Pohjoismaihin. Helsingin sopimus velvoittaa Pohjoismaita yhtenäistämään kansallista lainsäädäntöään tietyillä aloilla. Rajaesteproblematiikkaa käsittelevät raportit, joita on runsaslukuisesti, ovat täynnä hyviä ehdotuksia siitä, miten parantaa liikkuvuutta ja poistaa rajaesteitä Pohjoismaiden väliltä. Mutta niin kuin kaikissa muissakin hyvissä asioissa, toi-

meenpano on kuitenkin sitten se ratkaisevin koetinkivi, ja kuten todettu, tässä riittää jatkuvasti työtä.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta toivoo, että tämä, itse asiassa jo perinteeksi muodostunut, vuosittainen Pohjoismaiden rajaestekeskustelu pidettäisiin eduskunnassa myöskin ensi vuonna. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia, aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, myös Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Tuomioja. — Ja nyt ministeri Thomas Blomqvist, var så god.

17.09 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Pohjoismaiden yhteinen visio on, että meistä tulee maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Rajaestetyöllä on suuri merkitys vision toteuttamiselle. Rajaestetyö on merkittävää monelle kansalaiselle ja keskeistä liikkuvuuden helpottamisessa ja kilpailukyvyn luomisessa yhteiseen Pohjolaamme. Rajaestetyö on osa tämän hallitusohjelman prioriteetteja ja sen toimenpideohjelmaa. Suomi on kuluvana vuonna toiminut aktiivisesti liikkuvuuden esteiden poistamisessa, mutta suuri haaste rajaestetyölle on meidän kaudellamme ollut koronapandemian takia käyttöön otettujen liikkuvuusrajoitusten aiheuttamat niin sanotut rajahäiriöt.

Värderade talman! Coronakrisen och inreserestriktionerna som infördes på grund av pandemin har inneburit en hel del utmaningar för det nordiska samarbetet. Restriktionerna drabbade de nordiska gränsregionerna speciellt hårt. Under pandemin har det rapporterats om en särskild kategori av gränshinder. Vi kan kalla dem coronarelaterade störningar. Med hjälp av det nordiska samarbetet har man ändå lyckats samla in information om de olika störningarna och även hittat lösningar på en del av problemen. Och jag är nu glad över att många av de coronarelaterade störningarna kunnat lösas, dels tack vare samarbetet och dels tack vare att många av de här restriktionerna nu har upphävts.

Kun nyt katsomme eteenpäin ja jatkamme pohjoismaisen yhteistyön kehittämistä ja vahvistamista, on tärkeää kiinnittää huomiota rajaseutujen kokemuksiin ja ottaa mukaan pandemia-aikana oppimaamme — olen tästä asiasta aivan samaa mieltä kuin tässä aikaisemmin edustaja Tuomioja. Osana Suomen puheenjohtajuutta olemme käynnistäneet hankkeen, jossa pureudutaan pandemian ajan rajapäätösten yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja yhteistyön jatkonäkymiin. Ulkopoliittisen instituutin tutkimushanke valmistuu vielä puheenjohtajuuskautemme aikana.

Arvoisa puhemies! Viimeksi kuluneen vuoden aikana rajaesteitä on selvitetty kahdeksan kappaletta, esimerkiksi liittyen Pohjoismaasta toiseen maahan muuttavan sosiaalietuuksien maksuihin. Rajaestetyötä tullaan lähiaikoina sujuvoittamaan entisestään lanseeraamalla uusi digitaalinen portaali rajaesteiden ilmoittamiselle, ja Suomen johdolla on myös työstetty pohjoismaisen rajaesteneuvoston uusi mandaatti, joka hyväksytään vielä tänä vuonna. Koko rajaesteneuvosto kutsuttiin keskusteluun tästä asiasta yhteistyöministerikokoukseen Ahvenanmaalle aikaisemmin tänä syksynä. Työ jatkuu, ja yhdessä me Pohjoismaat olemme vahvempia jatkossakin. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja nyt rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Ranne.

17.12 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Päättäjillä ja myös osalla kansalaisista on paljon epämääräisiä käsityksiä siitä, mitä pohjoismainen rajaestetyö tarkoittaa. Minulla on ollut kunnia olla tiiviisti mukana tässä rajaestetyössä ryhmän puheenjohtajana, ja avaan nyt hieman meidän työtämme.

Pohjolassa asuu 27 miljoonaa ihmistä. Meillä on 1,4 miljoonaa yritystä ja 13,3 miljoonaa työssäkäyvää. Bruttokansantuotteemme on yhteensä 1,351 miljardia euroa. Tämä tekee meistä yhdessä Euroopan viidenneksi suurimman talouden.

Pohjoismaisen yhteistyön perimmäinen tarkoitus on mahdollistaa Pohjoismaiden asukkaille turvallinen ja sujuva arki yli rajojen, mahdollistaa joustavaa työntekoa, yrittämistä, opiskelua ja yhteistyötä koko Pohjolassa. Yhteisenä tavoitteena on maailman kestävin ja integroiduin alue vuonna 2030.

Rajojen tulee kuitenkin aina suojella kansalaisiaan turvallisuus- ja terveysuhkilta, kuten olemme nyt korona-aikana saaneet huomata. Jokainen maa on suojellut pandemian aikana omien kansalaistensa turvallisuutta ja terveyttä eri tavoin. Meillä ei ole ollut yhteisiä linjauksia, määräyksiä tai lakien tulkintaa.

Jatkossa Pohjoismaiden on oltava yhdessä paremmin varautuneita kriisien iskiessä. Tarvitaan yhteisiä strategioita ja työkaluja sekä tiiviimpää yhteistyötä hallitusten ja virkamiesten välillä.

Yhteisten linjausten puuttuminen on näkynyt myös arjessa monin tavoin. Lisäksi julkinen keskustelu on ollut välillä todella rankkaa erityisesti Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden välillä ja heikentänyt luottamusta.

Kerron tässä muutaman esimerkin siitä, miten korona on vaikuttanut erityisesti rajoilla asuvien elämään:

Lapset, joiden vanhemmilla on yhteishuoltajuus ja jotka asuvat eri puolin rajaa, eivät ole päässeet kotiin toisen vanhemman luo rajan yli.

Työntekijät eivät ole päässeet töihin kiinni olevien rajojen vuoksi, ja osa on ollut pakotettuna tekemään etätöitä. Tällöin verotusmaa onkin ollut maa, jossa asuu, eikä se maa, jossa on tehnyt työtä. Ihmisiä, jotka asuvat ja työskentelevät samassa maassa, on kohdeltu eri tavalla kuin yli rajojen pendelöitsijöitä.

Yrityksiä on ajautunut talouskriisiin, koska asiakkaat eivät ole päässeet ostoksille rajojen yli.

Mummoja ja vaareja tai vakavasti sairaita rakkaita ei ole päässyt tapaamaan yli rajojen.

Luottamuksen palauttaminen rajoille ja maiden välille tapahtuu konkreettisin keinoin. Rajaestetyö on konkretiaa parhaimmillaan. Sillä poistetaan esteitä hyvän, sujuvan ja turvallisen arjen tieltä. Tarvitaan kuitenkin uudistettuja työtapoja ja nykyisen järjestelmän tehokkaampaa ja vaikuttavampaa käyttämistä, ei lisää byrokratiaa, ei lisää himmeleitä.

Meillä on tällä hetkellä jo ministerineuvoston alainen rajaesteneuvosto, joka voi viedä asioita suoraan ministereille. Meillä on jo Pohjoismaiden neuvoston alaisuudessa toimiva rajaestetyöryhmä, joka voi tehdä kysymyksiä kaikissa parlamenteissa ja suoraan hallituksille. Meillä on raja-aluekomiteat, jotka tarjoavat palveluja rajoilla asuville ihmisille ja siellä toimiville yrityksille. Tämä yhteistyömuotomme on maailmalla ainutlaatuinen, ja sillä on mahdollisuus saada tuloksia entistä tehokkaammin.

Tämän vuoden alusta olemmekin kehittäneet rajaestetyötä myös siellä operatiivisella tasolla. Tehostamme toimintaa ja pureudumme entistä paremmin tavallisen arjen ongelmiin. Olemme yhdessä rajaesteneuvoston kanssa päättäneet keskittyä esteisiin erityisesti työmarkkinoilla ja digitalisaatiossa sekä ajamaan liikenneministerineuvoston perustamista, raja-alueiden pätevää tilastointia sekä nykyisen verosopimuksen päivittämistä.

Pohjoismaisen yhteistyön tulee olla jatkossa tehokkaampaa ja vaikuttavampaa. Enemmän konkretiaa ja vähemmän byrokratiaa, enemmän tekoja turvallisen ja sujuvan arjen hyväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt tosiaan, kuten sanoin, ne edustajat, jotka haluavat aiheesta debatoida, nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta, niin aletaan keskustelemaan. — Edustaja Honkasalo.

17.17 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä alkupuheenvuoroista erittäin paljon. Istun itse tuolla Pohjoismaiden neuvoston osaamis- ja kulttuurivaliokunnassa, ja siellä käsitellään näitä rajaesteitä ennen kaikkea koulutuksen näkökulmasta ja lasten ja nuorten näkökulmasta. Haluaisin tässä nostaa esille sen, että kaikki rajaesteet eivät välttämättä ole semmoisia ilmeisiä rajaesteitä, vaan on myös näkymättömiä rajaesteitä. Tällä viittaan siihen, että oma tuntumani on se, että asenne pohjoismaista yhteistyötä kohtaan esimerkiksi suomalaisten nuorten kohdalla on ehkä aika muuta kuin se oli vielä minun nuoruudessani. Meillä suomalaisessa koulujärjestelmässä tietämys muista Pohjoismaista ja kulttuureista ei ehkä ole niin vankkaa, ja nuorten tulevaisuus ei välttämättä suuntaudu yli rajojen muihin Pohjoismaihin. Kiinnostaisikin tietää, mitä ministeri ajattelee siitä, miten me voitaisiin lisätä tätä Pohjoismaista tietoutta esimerkiksi suomalaisessa koulujärjestelmässä enemmän, jotta suomalaiset nuoretkin näkisivät ne opiskelumahdollisuudet ja ehkä työmahdollisuudetkin muissa Pohjoismaissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Viljanen.

17.19 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapandemia merkitsi kaikkine negatiivisine vaikutuksineen myös merkittävää takaiskua Pohjolan vapaalle liikkuvuudelle. Erityisen suuren iskun kokivat raja-alueilla asuvat ja rajan yli työskentelevät. Kun rajat yhtäkkiä suljettiin eikä vuosikymmenten ajan voimassa ollut vapaa maiden välinen liikkuminen ollutkaan mahdollista, oli sillä suuri vaikutus ihmisten elämään ja jokapäiväiseen arkeen. Korona-aika nosti esiin useita uusia rajaesteitä. Mainittakoon toki, että iso osa koronan myötä ilmenneistä rajaesteistä saatiin ratkaistua. Rajaesteneuvosto muun muassa on tehnyt tärkeää työtä näissä asioissa. Tästä ajasta voimme ottaa opiksi, jotta olemme yhtenäisenä Pohjolana valmiimpia tuleviin kriiseihin. Kysynkin nyt: uskotteko, ministeri Blomqvist, että yhdessä Pohjoismaat ovat vahvempia myös kohtaamaan tulevia kriisejä, joskaan kukaan niitä emme varmasti toivo?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

17.20 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella pohjoismainen yhteistyö on Suomelle valtavan tärkeää, ja toivoisin sen syvenevän tulevaisuudessa. Tämä korona-aika on tietysti ollut todella poikkeuksellinen ajanjakso Pohjoismai-

den yhteistyössä siinä mielessä, että rajattomat rajat nousivat, kylät jakautuivat esimerkiksi tuolla pohjoisessa. Perheet jäivät rajan molemmin puolin. Raja on ollut täysin auki 50-luvulta lähtien, ja tietysti tämä pandemia-aikainen tilanne oli todella poikkeuksellinen. Olisi todella tärkeää, että mikäli tulevaisuudessa kohdataan vastaavia tilanteita, niin silloin mahdollisimman paljon pystyttäisiin siellä paikallisesti harkitsemaan niitä toimenpiteitä, joita siihen rajayhteistyöhön liittyy eikä niitä määrättäisi kovin kaukaa pääkaupungeista, joissa ei välttämättä hahmoteta sitä arjen tilannetta.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyn tasa-arvoministeriltä myös yhdestä konkreettisesta asiasta, joka nousi aika kuumaksi kysymykseksi Lapissa osana näitä hallituksen liikkuvuuteen ja liikkuvuuden rajoituksiin määräämiä toimenpiteitä, eli saamelaiset saivat kyllä kulkea vapaasti eri Pohjoismaiden väliltä, ja tämä herätti tietysti hämmästystä lappilaisten keskuudessa, koska ei tietääkseni ole mitään etnistä rekisteriä, ei voi mistään päätellä, kuka on saamelainen. Esimerkiksi nämä rajaviranomaisen tehtäviin määrätyt, vaikkapa rajavartijat oli käsketty Vaalimaalta alueelle. Mistä he voivat tietää, kuka on saamelainen ja kuka ei? Tämä selvästi on sinänsä hyvin pieni kysymys, mutta periaatteellisesti iso asia, että miten Suomen hallitus voi tällä tavoin toimia [Puhemies koputtaa] vastoin kaikkia oikeusvaltioperiaatteita. Minkälaista hallinnointia tämä mielestänne on?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kinnunen.

17.22 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluamme Pohjolasta maailman integroituneimman alueen. Se edellyttää joustavaa työntekoa, yrittämistä, koulutusta ja vapaata liikkuvuutta. 60—70-luvuilla Ruotsiin muutti yli 300 000 suomalaista. Heidän jälkeläisistään moni osaa suomea ja on kiinnostunut Suomesta ja jopa palaamaan sukunsa juurille. Suomi taas tarvitsee monen alan osaajia. Myös Norjassa on aina käyty töissä. Kaikki toimiikin hyvin, jos tänne muuttaessa on jo työ, mutta työnhakuun tuleminen on jo toinen juttu. Tiedän nuoren ruotsalaisen miehen, joka muutti Suomeen työnhakuun. Koska työpaikkaa ei vielä ollut, ei voinut saada pankkitunnuksia eikä siten vuokra-asuntoa eikä puhelinliittymääkään. Vyyhti aukesi lopulta, mutta kankeasti. Nuorimies asuu yhä täällä ja tekee töitä keskellämme. Kysyn ministeriltä: miten vähentäisimme työteon rajaesteitä ja tekisimme Suomesta yhä houkuttelevamman ja helpomman kohdemaan toisen Pohjoismaan kansalaisille tulla töihin ja opiskelemaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Kvarnström.

17.23 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tack till initiativtagarna till denna debatt och till minister Blomqvist för en god och informativ inledning. Frågan är högaktuell och ger upphov till en uppsjö av frågor.

Niistä keskeisin tällä kaudella on kysymys siitä, miten pohjoismaista yhteistyötä voitaisiin kehittää, jotta se olisi merkityksellistä ja jotta liikkuminen maiden välillä olisi mahdollista myös kriisiaikoina. Uusi raportti Støtte og skuffelse — Holdninger til nordisk samarbeid osoittaa, että kansalaiset suhtautuvat edelleen tosi myönteisesti pohjoismaiseen yhteistyöhön mutta että he ovat pettyneitä sen koordinointiin pandemian hoidossa. Mietin ja kysyn: mitä rajaesteiden suhteen on odotettavissa pian valmistuvasta kriisiaikojen pohjoismaista yhteistyötä koskevasta strategisesta selvityksestä?

Vad kan vi med tanke på gränshinder vänta av den strategiska utredning om nordiskt samarbete under kristider som snart ska vara klar? Vilken roll ska den — vad vi ska kalla Enestamska utredningen — tänkas ha?

Arvoisa puhemies! Rajaesteet ovat monenlaisia.

Gränshinder är av många de slag och i dessa tider är det helt relevant med också de digitala gränserna. För den nordiska integrationen är det viktigt att geoblockering av tv-program och nordiska streamingtjänster är så minimal som möjligt. Och jag vill också fråga minister Blomqvist om du tror det är möjligt att minska geoblockeringen av streamingtjänster så som SVT Play eller på motsvarande sätt Yle Arenan ytterligare. Jag är glad att en hel del har gjorts i år, och mer behövs.

Eli mitä mieltä, ministeri Blomqvist, olette mahdollisuudesta vähentää SVT Playn kaltaisten suoratoistopalveluiden maarajoituksia? — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ovaska.

17.25 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä kesällä tehtiin jonkinlainen tutkimus siitä, mitä ihmiset pohjoismaalaisuudesta ajattelevat. Vastaus oli siellä, että, oliko, yli 60 prosenttia halusi nyt enemmän pohjoismaista yhteistyötä. Kyllä tämä on viime aikoina näkynyt eri politiikan sektoreilla, että halutaan nimenomaan sitä. Täällä puhutaan rajaesteistä ja ihan lainsäädännöllisistä muutoksista tai sitten sellaisista asioista, mitä EU-tasolla tai globaalistikin pohditaan, kuten esimerkiksi ilmastonmuutoksen vastaisesta taistelusta tai ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Tavoitteenahan on olla maailman integroitunein alue. Tässä kuitenkin silloin yhdessä vaiheessa, kun tietysti EU:hun liityttiin, on tullut ajateltua, että asioita hoidetaan helpommin EU:n kautta, ja koettu, että sieltä löytyy ratkaisuja. Mutta kuitenkin on huomattu, että pohjoismaalaiset ja Pohjoismaat pystyvät entistä paremmin tekemään yhteistyötä, ja sitä pitää edistää myös ikään kuin EU:n ulkopuolella — ajatellen siis sitä, että ei ajatella kaikkia meidän aloitteita siltä kannalta, mitä EU niistä ajattelee, vaan yhdessä mietitään, miten me Pohjoismaina yhdessä voidaan asioita viedä eteenpäin. Ja mehän ollaan sinänsä mielenkiintoinen alue kaiken kaikkiaan, että osa on EU-jäseniä, osa on eurojäseniä, osa on Nato-jäseniä. Me ollaan todella monipuolisia, ja jotenkin tätä rikkautta, mitä meillä kaikilla on, meidän pitäisi pystyä vielä entistä enemmän hyödyntämään, jotta me pystytään edistämään näitä meidän tavoitteita.

Kysymys ministerille onkin se, millä tavalla me pystymme yhteensovittamaan ne Suomen tavoitteet ja yhteispohjoismaalaiset tavoitteet mutta sitten ajatellen sitä EU-aspektia, mikä meillä siinä vieressä on, jotta pystyisimme laajentamaan ja rakentamaan tätä meidän integroitunutta aluetta myöskin ilman, että EU sanelee meille liikaa niitä rajaesteitä taas kokonaisuudessaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledemot Ollikainen.

17.27 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Pohjoismainen yhteistyö on, kuten täällä on tullut esille, todella tärkeää. Kuten myös ministeri Blomqvist totesi

ja myös tässä kollega Ovaska totesi, Pohjoismaiden yhteinen visio on, että me ollaan maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Jotta tämä visio toteutuu, niin rajaestetyöllä on suuri merkitys, mutta yhtä lailla rajaesteet vaikuttavat myös ihmisten arjessa, kuten tässä on tullut esille. Rajaestetyö on merkittävää monelle kansalaiselle ja keskeistä liikkuvuuden helpottamisessa ja kilpailukyvyn luomisessa.

De senaste årens pandemiläge har — som det har kommit fram här också — prövat det nordiska samarbetet. Det är nu skäl att analysera det här läget väldigt, väldigt noggrant. Det är bra att Finland som nuvarande ordförandeland i Nordiska ministerrådet har initierat ett projekt där man särskilt analyserar gränsproblematiken i samband med pandemikrisen. Vi har orsak att ta lärdom av det skedda och lyfta fram visionerna för att få ett fortsatt starkt nordiskt samarbete.

Tosiaan koronakriisi toi monta opetusta, jotka ovat vaikuttaneet pohjoismaiseen yhteistyöhön. Suomi puheenjohtajamaana tekee töitä ongelmien purkamiseksi. Kysyisin vielä ministeriltä: mitkä konkreettiset yhteiset projektit ovat tällä hetkellä ajankohtaisia? — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och nu minister Blomqvist, 3 minuter, och sedan fortsätter vi.

17.29 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa puhemies! Tässä tuli esille monta hyvää näkökohtaa ja monta aiheellista kysymystä. Yritän nyt vastata näihin kysymyksiin. Yritän aina kirjoittaa ylös näitä kysymyksiä, mutta en tässä ajassa varmaan pysty perusteellisesti vastaamaan kaikkiin.

Edustaja Honkasalo kysyi ensimmäisenä tästä tietoisuudesta nuorten keskuudessa siitä, mitä koulutusjärjestelmän kautta voidaan tehdä, jotta tietoisuus muista Pohjoismaista ja mahdollisuuksista opiskella, tehdä työtä muissa Pohjoismaissa lisääntyisi. Tämä on hyvä kysymys. Se ei varsinaisesti kuulu minun vastuualueelleni mutta kylläkin hallituksen. Tämä on tärkeä näkökohta, ja voin ainoastaan sanoa, että olen aivan samaa mieltä edustajan kanssa tästä asiasta. Yritämme kyllä kaikin keinoin edistää tätä, myös totta kai sitten opetuksesta vastaavan ministerin kanssa. Meillä on myös sellainen tulokulma tähän asiaan, että minä ainakin toivon, että myös tänne Suomeen tulisi opiskelijoita muista Pohjoismaista enemmän kuin tällä hetkellä. Se on myös toinen näkökulma tähän asiaan, mutta siinäkin on parantamisen varaa.

Sitten edustaja Viljasen kysymykseen on helppo vastata: kyllä, tavoite on juuri se, että olemme valmiimpia ja paremmin varustautuneita kohtaamaan seuraavia kriisejä, ja juuri näin, kuten edustaja sanoi, yhdessä.

Edustaja Autto totesi nämä rajaesteiden hankaluudet, mitä korona-aikana tuli, ja sitten saamelaisten oikeuksista tämän koronapandemian aikana. Se ei ole varsinaisesti tasa-arvoasia vaan ehkä yhdenvertaisuusasia, mikä ei sinänsä kuulu minulle, mutta hallituksen tahtotila ja tavoite oli, että myös saamelaisten osalta pystytään turvaamaan työssäkäynti, välttämätön asiointi. Se oli tässä tarkoituksena, kuten kaikille rajaseuduilla asuville.

Sitten edustaja Kinnunen nosti tässä tärkeitä näkökohtia, joihin en nyt ehdi vastata — eikä minulla välttämättä ole vastauksiakaan näihin kaikkiin. Mutta ne olivat todella tärkei-

tä, ja niitä täytyy yrittää hoitaa paremmin sekä täällä Suomen päässä että myös yhteisesti muitten naapureittemme kanssa.

Sitten tässä... — Nyt olen hukannut joitain papereita. — ...kysyttiin tästä selvityksestä, joka on tekeillä. Odotan siltä aika paljon.

Jag väntar mig ganska många konkreta förslag därifrån, som ett svar till ledamot Kvarnström.

Ovaska kysyi siitä, miten pystymme myös kansainvälisillä areenoilla [Puhemies koputtaa] paremmin tekemään yhteistyötä, ja myös siitä, ettei EU vaikeuta sitä. Ehkä pystyn vastaamaan niihin kysymyksiin, kuten myös edustaja, ledamot Ollikainens frågor i en följande svarstur. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Kulmuni.

17.33 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä edustaja Autton esiin nostamasta kysymyksestä. Tietenkin valtioneuvosto voi kirjoittaa papereihin, että ”mahdollistetaan saamelaisten työssäkäynti yli rajan”, mutta kun tosiasiassa ei voi selvittää mistään rekisteristä, kuka on saamelainen, niin tuo kirjaus ei tietenkään ole reaalimaailmassa ollut mahdollinen. Ja tämä on tietenkin koskettanut koko rajaseutujen väestöä ja asukkaita, koska aivan kuten rajaestetyöryhmän puheenjohtaja täällä toi esiin, niin perheethän ovat molemmin puolin Suomen ja Ruotsin rajaa, Suomen ja Norjan rajaa, ja kyllä tässä koronapandemian aikana on ollut erittäin isojakin inhimillisiä tragedioita, joita varmasti aika pitkään käydään sitten eduskunnan oikeusasiamiehen kautta läpi ja muilla keinoin, että kun on ollut vaikkapa omaishoitohuollettavia tai on ollut isäpuolta ja lapset toisella puolella ja monenlaisia perhejärjestelyjä ja ei ole päässyt rajan yli, niin nämähän ovat ihan kauheita inhimillisiä tragedioita, jos kotiin ei olekaan päässyt.

Arvoisa puhemies! Tämä koronapandemia tietenkin paljasti meille sen, että noin liturgian tasolla hyvät pohjoismaiset yhteydet eivät sitten tosiasiassa kriisitilanteessa olleetkaan niin läheiset ja hyvät, koska kaikki Pohjoismaat tekivät omassa tahdissa eri tavalla päätöksiä ja jossain määrin edelleenkin. Ja tämä on hieman, tai aika paljonkin, vaikeaa näillä rajaseuduilla. Haluankin kysyä ministeriltä: Kuinka vahvistetaan paitsi kansallisella tasolla myös Pohjoismaiden kesken tätä koordinaatiota, että tämmöisissä kriisitilanteissa sitten olisi yhtenäiset käytänteet? Ja mitenkä ministeri suhtautuu siihen tietoon, että esimerkiksi Tornionlaakson neuvosto, joka on Suomen, Ruotsin ja Norjan alueellinen toimielin, tulee esittämään, että alueellisesti ja paikallisesti pyydettäisiin heiltä aina näkemys ja lausunto siitä, kuinka tällaiset yllättävät rajaesteet saataisiin purettua? Kuinka suhtaudutte tämänkaltaiseen, että sille alueelle ja paikallisille annettaisiin [Puhemies koputtaa] siellä enemmän päätäntävaltaa tästä liikkuvuudesta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ranne.

17.35 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Miten yhteistyötä saataisiin parantumaan? Minä väitän, että se on ihan pääministeritason asia. Eli jos meidän pääministerimme sitoutuvat parantamaan Pohjoismaista yhteistyötä, arvostavat sitä enemmän kuin tähän asti on arvostettu, niin varmasti sille tulee lisää painoarvoa.

Kansalaisilta kun kysyttiin viime kesänä, miten he näkevät tämän Pohjoismaisen yhteistyön, niin 86 prosenttia oli sitä mieltä, että yhteistyö on tärkeää tai erittäin tärkeää, ja sitten kun siellä nostettiin eri teemoja esiin, että mitkä ovat tärkeimpiä, niin suurin osa vastaajista piti Pohjoismaiden tärkeimpänä poliittisena yhteistyöalueena monikansallisen rikollisuuden torjumisen. Tämä oli aika selkeä kannanotto.

Mutta miten tässä jatkossa sitten näitä ratkaistaan? Paitsi että meidän ministerit, pääministerit sitoutuvat ja lähtevät oikeasti nostamaan tätä yhteistyötä korkeammalle, niin täytyyhän meillä jatkossa olla yhteisiä strategioita ja yhteisiä työkaluja niin, että me emme ole niin kuin sinne sun tänne näissä kriisitilanteissa. Ja sitten myöskin se virkamiesten tiiviimpi yhteistyö — siihen velvoitetaan jo nyt, mutta nyt huomasimme tämän pandemian aikana, ja edelleen oma huolemme on, että siinä on paljon parantamisen varaa. Mutta ylätasoltahan tämän täytyy lähteä. Ei se onnistu, vaikka kuinka Pohjoismaiset yhteistyöministerit haluaisivat tehdä parempaa yhteistyötä — se ei riitä. Me tarvitsemme ihan ylätason päätöksiä ja linjauksia, sitoutumista ja arvostusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

17.37 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisella vapaalla liikkuvuudella on pitkät perinteet, sillä passivapaus otettiin käyttöön jo vuonna 1952. Pohjoismaiden yhteiset työmarkkinat tulivat voimaan vuonna 1954. Pohjoismaisen yhteistyön tärkein tehtävä on ollut ja on edelleen rajaesteiden poistaminen. Me kaikki tunnemme vuoden 2015 tapahtumien ja vuonna 2020 alkaneen koronakriisin aiheuttamat haasteet pohjoismaiselle yhteistyölle ja vapaalle liikkuvuudelle. Tulevaisuuden yhteistyön kannalta nämä kaksi tapahtumasarjaa ovat avainasemassa, sillä niistä oppiminen mahdollistaa paremman reagoinnin tulevaisuuden haasteisiin.

Rajaesteiden purkaminen on jatkuva ja pitkäjänteinen prosessi ja pohjoismaisen yhteistyön kulmakivi. Pohjoismaisen yhteistyön perinnettä on syytä huolellisesti vaalia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivisaari.

17.38 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti helppoa olla ylpeä siitä, että Suomi on Pohjoismaa. Pohjoismaat ovat monessa asiassa edelläkävijöitä ja kärkisijoilla monissa vertailuissa. Tavoite, että Pohjoismaat olisivat, kuten edustaja Ovaska mainitsi, maailman integroitunein alue, on todella hyvä ja kannatettava.

Silti turha byrokratia tuo täälläkin esteitä vapaalle liikkuvuudelle. Yksi merkittävä Pohjoismaiden välinen rajaeste on yhteisen sähköisen tunnistautumisen puute. Tämä haittaa erityisesti siis nuoria ja opiskelijoita. Nuorilla on harvoin säästöjä, ja rahat menevät vähän sitä mukaa kuin niitä pankkitilille tulee. Kuitenkin pankkitilin avaaminen toisessa Pohjoismaassa on äärimmäisen hidasta, sillä pankit vaativat, että henkilöllä täytyy olla nimenomaan kohdemaan henkilöllisyystodistus, siis esimerkiksi Suomen henkilöllisyystodistus ei käy Ruotsissa, kun tiliä availlaan.

Korona rajoitti, perustellusti, vapaata liikkumista Pohjoismaiden välillä, mutta toden totta samalla se nosti esiin ongelmia esimerkiksi viranomaisten tiedottamisessa ja ylipäätään kommunikoinnissa. Monelle ihmiselle oli turhan epäselvää, saako rajan ylittää vai ei sekä millaiset määräykset olivat milloinkin voimassa. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä:

mitä opetuksia nimenomaan rajaesteiden ja pohjoismaisen yhteistyön kannalta korona-aika on osoittanut, ja mitä niille voisi tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Heikkinen.

17.40 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia todella hyvästä keskustelusta tässä asiassa tässä salissa. Erityisesti haluan kiittää rajaestetyöryhmän puheenjohtajaa Rannetta. Mielestäni tämä puhe oli kovin erilainen kuin vuosi sitten käyttämänne puheenvuoro.

Mutta tästä asiasta, liittyen koronaan: Täällä on käyty paljon keskustelua, kuinka kipeä asia se oli erityisesti rajojen molemmin puolin asuville ihmisille. Se on selvää. Mutta haluaisin laajentaa tuota näkökulmaa vähän isommaksi. Meillä tulevaisuusvaliokunnassa vastikään annettiin lausunto valtioneuvoston selonteosta sisäisestä turvallisuudesta, ja tuossa lausunnossa halusimme nostaa esille ja korostaa sisäisen turvallisuuden näkökulmasta zoonoosien ja eläintautien merkitystä.

Kerronpa teille, että kun yli kymmenen vuotta sitten ostin kolme lehmää Etelä-Ruotsista Skånesta, niin oli selvää, että nämä lehmät olivat karanteenissa Suomessa. Niiltä otettiin verikokeet, ja sillä tavoin Suomessa hienosti estetään eläintautien kulkua maasta toiseen. Mutta ennen kuin rajatoimenpiteet menivät sitten ääritiukaksi tuolla pohjoisessa Suomen ja Ruotsin välillä nyt korona-aikaan, sieltä tuli Ruotsissa työssäkäyviä ihmisiä laajalle alueelle satojen kilometrien päästä rajasta Suomeen ja levittivät tautia. Ja näenkin, että tässä meillä on todellakin oppimisen paikka. Vaihtoehto ei todellakaan välttämättä pidä olla, että raja on kiinni, mutta rajalla pystytään tekemään paljon muutakin — jakamaan informaatiota ja ohjaamaan vapaaehtoiseen koronakaranteeniin koteihin. Tämä on varmasti kenties toimivampaakin ja siten vähemmän inhimillistä kärsimystä aiheuttavaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

17.42 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä nyt keskustellaan Pohjoismaiden välisistä rajaesteistä, ja tässä viime vuoden aikana nyt, kun korona on luonut jonkinlaisia rajoituksia tuonne rajalle, tietenkin tulee väistämättä mieleen se, että ihmisten kulku maiden välillä aina johtuu jostakin syystä. Ja tämmöinen asia, että jos on tämmöinen hölmö maa, joka ei halua sallia nuuskan tai purutupakan myyntiä Suomessa ja ihmiset joutuvat sitten koronan aikana kulkemaan siellä vieraassa maassa, niin minun mielestäni siinä on jonkinlainen rajaeste se, että nuuskan myynti on kielletty Suomessa — tai purutupakan myyntinä, niin kuin sitä tehdään muissa Euroopan maissa. Arvoisa ministeri, näettekö sen tarpeelliseksi, että yksi tämmöinen rajaeste poistuisi ja Suomessa alettaisiin myymään purutupakkana tätä nuuskaa, kuten tehdään muissa Euroopan maissa? [Erkki Tuomioja: Pitäisiköhän kannabiskin vaan laillistaa, kun se on hollantilaisillekin sallittua? — Leena Meren välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

17.43 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuuska kiinnostaa aina, niin tänäänkin, ja innolla odotan ministerin vastausta.

Pohjoismainen yhteistyö on ennen kaikkea paikallinen kysymys, näin sen itse näen. Me yleensä puhumme kansainvälisistä kysymyksistä kovin kaukana olevina, mutta pohjoismainen yhteistyö on ennen kaikkea paikallinen kysymys. Tänä vuonna Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden pääministereiden huippukokouksessa kysytään, mitä Pohjoismaat voivat oppia koronakriisistä ja miten tulevaisuuden yhteistyötä voidaan vahvistaa. Itse olen varsin ylpeä siitä, että myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on perustunut kautta aikain pohjoismaiselle yhteistyölle, ja ajattelen, että se on yksi tärkeä kulmakivi noihin tuleviin keskusteluihin.

Pohjoisen turvallisuuspoliittinen vakaus on meidän, koko Suomen etu, ja sellaisena se pitää nähdä. Tulevaisuudessa haluaisin nähdä kehitystä pohjoismaisessa puolustuspoliittisessa yhteistyössä, ja toivon, että ministeri myös hiukan sitä meille valottaa. Haluaisin nähdä kehitystä muun muassa tukikohtien ristiinkäyttöoikeudessa ja teknisissä valmiuksissa ilmakuvan vaihtamiseen, ja näen, että nämä ovat oman alueen turvaamisen kannalta kriittisiä asioita eteenpäin vietäväksi.

Lisäksi pohjoismainen sotilaallinen liikkuvuus voisi kehittyä nykyisestään, ja se varmasti olisi koko Suomen etu, että siellä suunnalla saisimme myös pohjoismaista yhteistyötä tiivistettyä.

Ehkä lopuksi toteaisin, että myös tutkimusyhteistyö ja erilaisten tulevaisuuden asioiden ennakointi yhdessä Pohjoismaiden kanssa ovat minusta sellainen teema, jossa pohjoismaista yhteistyötä olisi syytä tiivistää vielä entisestään. Tiedän, että jo tällä hetkellä esimerkiksi University of the Artctic, jonka sihteeristö on Suomessa, järjestää tämmöisiä jaettuja tutkinto-ohjelmia, jotka toimivat varsin hyvin Pohjoismaiden kesken, mutta ehkä voisimme vielä saada tuossa seuraavaa askelta siihen suuntaan, [Puhemies koputtaa] että myös tutkimus olisi yhteistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

17.46 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellisen edustajan puheeseen voin rauhoittavasti kyllä lisätä puolustusvaliokunnan jäsenenä, että me teemme jatkuvasti erittäin tiivistä yhteistyötä puolustusvaliokunnassa mutta tietysti myöskin Suomen ja Ruotsin välisessä puolustusyhteistyössä ja samaten Suomen, Ruotsin ja Norjan välisessä puolustusyhteistyössä. Tämä toiminta on koko ajan kehittynyt, ja koko ajan me olemme valppaina ja katsomme, millä tavalla tilanne kehittyy. Osaltaan tässä tietysti on mukana myöskin Venäjän toiminta ja samalla myöskin Naton toiminta, elikkä kyllä me ollaan tässä ihan koko ajan ajan tasalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nu har vi ännu ledamot Kvarnström och ledamot Kinnunen, sedan svarar minister Blomqvist. — Ledamot Kvarnström.

17.47 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Snusfrågan som kom upp här i debatten torde vara mer en EU-fråga än en nordisk fråga, även om snuset i stor utsträckning har sin kulturella hemvist just i Norden.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että rajaesteiden vähentämiseksi tehtävä työ on jatkunut myös koronakriisin aikana. Tämä on tärkeää, jotta Pohjoismaat voisivat saavuttaa tavoitteensa tulla maailman parhaiten integroituneeksi alueeksi. Samaan aikaan meidän on huolehditta-

va siitä, että uusia esteitä ei synny, koska emme pääse eteenpäin, jos poistamme osan esteistä samalla kun uusia esteitä syntyy.

Ärade talman! Vi får då vi möter tidens nya utmaningar, som klimatkrisen, inte glömma de gamla bärande elementen i det nordiska samarbetet. Den här frågan är viktig med tanke på den nordiska budgeten som debatterats en hel del i höst. För att fördjupa den nordiska integrationen måste satsningarna på medborgarsamhället och de mellanmänskliga kontakterna stärkas, inte försvagas. Och jag är därför glad över att en bra, eller överkomlig, kompromiss verkar vara i görningen. Men jag frågar: Tror ministern att den nordiska budgeten på sikt behöver öka för att nå målsättningarna om världens mest hållbara och integrerade region?

Haluankin kysyä ministeriltä: onko teidän mielestänne perusteltua keskustella siitä, tulisiko pohjoismaista budjettia tulevaisuudessa kasvattaa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi, kestävyyden saavuttamiseksi ja rajaesteiden vähentämiseksi? — Tack, kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Kinnunen ja sen jälkeen ministerin vastaus.

17.48 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisen yhteistyön juuret ovat syvällä. On matkustettu ja menty naapuriin töihin.

Ammattipätevyyksien hyväksymisessä on vielä paljon kehitettävää. Olemme käsitelleet asiaa osaamisen ja kulttuurin valiokunnassa kerta toisensa jälkeen.

Tuntemani luokanopettaja muutti Ruotsiin. Pätevyys ei kuitenkaan kelvannut. Syyksi osoittautui se, että ei ollut näyttöä uimataidosta todistuksessa. Lisäksi opintoihin kuulunut yksittäinen kurssi ei ollut riittävän laaja. Esteet ja hidasteet voivat olla mitättömän pieniä. Kyseinen opettaja sai viiveen jälkeen lopulta pätevyytensä. Siitäkin piti maksaa.

Kysyn ministeriltä: miten saisimme eri Pohjoismaat hyväksymään toistensa tutkinnot sujuvammin ja poistettua myös turhat maksut pätevyyden hakemisessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Blomqvist, 5 minuuttia.

17.50 **Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Kiitos, arvoisa puhemies, näistä 5 minuutista. Tuli kyllä tarpeeseen. Yritän nyt vielä poimia noista ekan kierroksen puheenvuoroista, joihin en ehtinyt vastata.

Ledamot Ollikainen frågade vilka konkreta åtgärder vi har på gång. Vi har alltså en utredning som Utrikespolitiska institutet gör om vilken inverkan de här inreserestriktionerna har haft på gränsregionerna, men också på samhällena i stort. Vi har den så kallade Enestamrapporten, som alltså minister Enestam gör. En framåtblickande rapport är beställningen, vilka åtgärder vi ska vidta för att vara bättre förberedda när nästa kris kommer. Och vi har också statsministerns initiativ om att förbättra och fördjupa samarbetet kring försörjnings- och beredskapsfrågor, och där har vi också en utredning på gång. Också den görs av Utrikespolitiska institutet, om vad vi gör i dag tillsammans och vilka områden vi ännu kunde bli bättre på. Det var nu ett kort svar.

Sitten edustaja Kulmuni kysyi kyllä ihan aiheellisesti, ja oikeastaan vastasin tässä aikaisemmassa vastauksessa Ollikaiselle myös siihen, että missä on parantamisen varaa, niin kyllä ilman muuta sitä juuri haluamme nyt selvittää, että miten voimme — kun seuraava kriisi tulee, koska se tulee todennäköisesti kuitenkin ja varmastikin, valitettavasti — silloin olla paremmin varustautuneita ja yhdessä kohdata tämän tulevan kriisin. Nyt tässä tapauksessahan oli kysymys siitä, että ainakin Suomessa ja myös muissa Pohjoismaissa yritettiin minimoida liikkuvuutta, ja silloin tietysti myös rajojen ylitse menevää liikkuvuutta pyrittiin vähentämään kuten myös maan sisällä. Niin tämä nyt oli se tapa, miten yritimme tätä pandemiaa muun muassa hoitaa.

Sitten edustaja Kulmuni nosti tässä myös Tornionlaakson neuvoston lausuntoa tai mahdollisuuden antaa lausuntoja. Arvostan kovasti sitä tietämystä ja kokemusta, mitä siellä paikallisesti on, ja minusta ilman muuta pitää hyödyntää sitä, kun mietimme tulevia toimenpiteitä ja miten pystymme paremmin varautumaan seuraavaan kriisiin.

Sitten näitä yhteisiä työmarkkinoita, rajaesteiden poistamista, nostivat esiin muun muassa edustajat Kiviranta ja Kivisaari. Kivisaari kysyi myös tästä todella isosta rajaesteestä, nimittäin tästä yhteisestä sähköisestä tunnistamisesta. Meillähän on käynnissä nyt yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa tällaista digitaalisen tunnistautumisen edistämistä koskevaa yhteistyötä. Ja meillä yksi Suomen puheenjohtajuuskauden hankkeista on myös edistää arjen joustavuutta ja liikkuvuutta maiden välillä digitalisaation avulla. Tässä meillä on vielä paljon kyllä tekemistä. Tämä on yksi varmaan suurimmista konkreettisista esteistä, mihin nuori ihminen tai ylipäätänsä Pohjoismaiden asukas törmää, kun hän muuttaa maasta toiseen.

Sitten hyvä huomio edustaja Heikkiseltä. Rajalla voidaan tehdä muuta kuin että se suljetaan. Se on varmaan yksi oppi, mikä on tässä matkan varrella tullut.

Sitten tästä nuuska-asiasta. Tässä jo oikeastaan edustaja Kvarnström vastasi siihen edustaja Mäenpään kysymykseen. Tämä on enemmänkin kyllä Suomen ja EU:n asia kuin pohjoismaisen yhteistyön asia, eikä sitä nyt koeta ehkä rajaesteeksi, mutta siitähän tietysti voi olla sitten eri mieltä. Mutta en nyt mene siihen, kun se ei kuulu minulle.

Sitten edustaja Kemppi kysyi puolustusyhteistyöstä. Siihen oikeastaan edustaja Niemi vastasi. Se ei kuulu minulle eikä ole myöskään ministerineuvoston agendalla. Puolustusyhteistyötäkin voidaan varmaan kehittää, mutta sitä täytyy sitten kysyä ministeri Kaikkoselta.

Ledamot Kvarnström: ja, inte mig emot om Nordiska ministerrådet får mer pengar, men det är inte heller min sak att fatta beslut om det, utan det gör regeringarna tillsammans.

Ja vielä lopuksi totean, että taas kerran edustaja Kinnunen oli oikeassa. Nämä ammattipätevyydet ovat iso asia, joihin vielä täytyy pureutua ja etsiä ratkaisuja, miten sitä voidaan yhtenäistää. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 194/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 26 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 197/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Oikeus olla - kansalaisaloite oikeudenmukaisemman translain puolesta

Kansalaisaloite KAA 6/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 26/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 171/2021 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 28/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 150/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle rahoitusmarkkinalainsäädännön muuttamiseksi covid-19-pandemiasta toipumiseksi

Hallituksen esitys HE 126/2021 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 29/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 126/2021 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta ja kaasukäyttöisen kuorma-auton hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 166/2021 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 23/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 166/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2020

Kertomus K 21/2020 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 3/2021 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

16. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2020

Kertomus K 2/2021 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 4/2021 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2020

Kertomus K 11/2021 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 5/2021 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2020

Kertomus K 13/2021 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 6/2021 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

19. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2020

Kertomus K 12/2021 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 7/2021 vp

Ainoa käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

20. Lakialoite laiksi isyyslain 44 §:n kumoamisesta
Lakialoite LA 20/2021 vp Jukka Kopra kok ym.

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

21. Lakialoite laiksi lääkelain 91 b §:n muuttamisesta
Lakialoite LA 13/2021 vp Tuula Väätäinen sd ym.

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 28.10.2021 klo 18.10. Täysistunto lopetettiin klo 17.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen